КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

(С В Е Т)

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | № 40 (4382). | ШОАТТА, 4 апрель 1970 ш. | Мах 2 кеп.

ДЕПУТАТИ ЦУН ГІУЛАКХАШИ

Берригача мехка санна, вай республике а дІайолаенний СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара кампани. СССР Лакхехьарча Совета Президиума УказгІа белгалдаьд хоржамаш хургдола де. Уж хургда 1970 шера 14 июнь.

Ший тайпарча хьалашка хул укх шерара хоржамаш. Уж хул В. И. Ленин ваь 100 шу дузача юбилейни шера. Боарам боацаш чІоагІа айденнад советски нахьа политически къахьегамен кьинар. ВорхІазлагІа хержача СССР Лакхехьарча Совета болх баьча шераюка локхай гІулакхаш каргІдаьннад советски халкъа. ТІагІертта къовсам лоаттабаьб КПСС XXIII-ча съезда решенеш кхоачашъяра. Цу къовсама керттера экономически итог я экономически социальни лоархІамегІарча хьоккамашка диллача пхитилагІа Директиваш кхоачашъергхилар. ХІаьта дІадахача дий шера керттера политически итог малагІа я аьча, из я КПСС XXIII-ча съездой ЦК Пленумашей белгалбьча вай парте наькъо мехка экономически потенциал, обороний ший, къахьегамхой вахара хьал-торо шенхаитта дегІайоалие хьалаш ІалашдаІ хилар.

Парте хьалхлене вайна каргІдел дувли толамаш дувзадення да Іаьхала хоржача органий балхаца, СССР Лакхехьарча Советагара дена моттигера Советашка кхачалца. Цудухьа парте дайм йоакхо ю советски демократи дІадагІайоалаяра, тоаяра. Укх тІехкьарча хана парте къаьстта лакхбаьб Советий лоархІам. Чоалхане да парле хьалхашка латта деккараш. Цхьабакъда, Советий болх дика лелаб дуккагІча даькъе тийша да депутатий хьинарах. Цар шоай деккараш дизза кхоачашдеш хьача, дукха хІама каргІдаргІай депутаташта. Цудухьа хорж халкъо Советашка эггара толашагІа бараш, производственни а общественни а вахаре хьокхам телараш.

Депутат... Йоккха тІа я из. Дерригача халкъа тешам болна сег ва депутат. Доккхий а бахкокхаме а деккараш да цунна хьалхашка латтараш.

Халкъо хержачун цІи еза лелаеш, шоай деккараш сийленна кхоачашдеш бола депутаташ дукха ба вай республике.

Дукха дика гІулакхаш каргІдуьл Сунжески районерча Карабулакски поселкови Совета чубоагІача депутатепита. Поселкови Совета вІашагІъелла я 10 массевара комиссеш. Цар бокъонца новкъостал ду исполкома болх тоабара. Къаьстта дика болх беш я уахкІено лорарна, юртбоахама комиссеш. Цар лоархІаме лешаш увттаду сесса дувца, хІаьта уж дерттІа кийч а ду. Сесса решенеш кхоачашъяра къахьегамхой оарцагІбоах. Депутаташ хьалха латт производстве, хьоккам тел кхычарка. Даим шоай производственни нормаш тІехкхоачашъю № 1 йолча промысле болх беш волча депутата В. В. Ивашенкос. Хьалха латташ я РСФСР Лакхехьарча Совета депутат йола доярка М. А. Рыбалко.

Ерригача республике цІи хеза ва Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода НОТ лабораторе инженер вола Кленов. Социалистически Къахьегама Турпал ва из. Къахьегамна даьккхад цо ший сий. Коллективо чІоагІа лоархІаш а сий деш а ва из Кленов. Цулуьа хержав из завода болхлоша СССР Лакхехьарча Совета депутаталла. ТІаккха миштта кхоачаиду цо депутата деккараш? Коллектива тешам лакха лоаттабу депутата, Нов. Кленов даим харжархошта юкъе хул, шій берриге низ тІабахийта къахьег цо харжархой хьашташ кхоачашдара.

Производствейни деккараш даим тІехкхоачашдеш, къонахчарна ший балха говзал Іомаеш, харжархошта чІоагІа дукхаеш я СССР Лакхехьарча Совета депутат йола «Назрановский» совхоза доярка Социалистически Къахьегама Турпал Бараxоева Леика.

Депутатий дика гІулакхаш кхы дукха а дувца йиш я. Цхьабакъда, хІана СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара кампани дІайолаенначa хана, белгалденна веза депутаташта юкъера болх дІахо тоабе безаш хилар. ХІана аьлча долаш да кхоачамбоацараш. Массанахьа а кхотамця вІаштІехьбаьккхабац массаварча комиссей болх, дерттІа торко яц депутатски группай. Цхьайола моттигаш нийслу депутатеша шоай деккараш бокъонца кхоачаш ца деш.

ВІалла ла мегаргдац цу тайпара гІалаташ. Ленина кулгалле леза депутатий балха. Районий советий исполкомаш, моттигера Советаш деккарийла а парте хьалхашка отталачи деккараша дІалехкача тайпара болх вІаштІехьбаккхара депутатий низ тІаберазбе. Цa хадлаш йоакхо е ена массеварча комиссей, депутатски группай. Шерра йоложе оза дикагІбарий опыт. ЛоархІаме да каст-каста депутаташ шоай харжархоца вІашагІбеттабалар, цара хьалхашка шоай балхах отчеташ яр.

ХІана республике предприятешка, колхозашка, совхозашка дувцаш да «Халкъа бовхаме производства резерваш дикагІа пайда эцарахи экономе режим чІоагІъярахи» дола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо. Производства эффективность лакхъяра, чуйча торонех дикагІа пайда эцара тІаберзабе беза хІана депутаташа шоай низ.

ХІанзара хоржамий кампани дІайолаенний В. И. Ленина 100 шу дизара кийчо еш хана.

Цу гІулакхо къаьстта лакхбаьд цар политически лоархІам. Цар кІаькха а хьегойтарга Ленински идеяш вахаре котъювлар, социалистически демократи дегІаяр. Ленина васкеташта боарам боацаш мугІахьа болаш советски нах Ленински партенен цуй Центральни Комитетах гонахьа кхотабенна хилар.

Партийни, советски организацеш деккарийла я хоржамий кампании толамца чакхъякха. ДикагІа бола агитатореш, пропагандисташ кьожабе беза нача юкъа массово - политически болх бе. Керттера терках тІабахийта беза Ленински идеяшта пропаганда яра, Коммунистически парте Советски правительства политика, социалистически демократи советски хоржамий системан принципаш кІоаргга дІайовзийтара.

Шеко яц, В. И. Ленина юбилея сийна яьржача вахе хьалха а латташ, депутаташа дІахо бола тоабара шоай низ хьакъали кхо ца деш къахьегаргхилара.

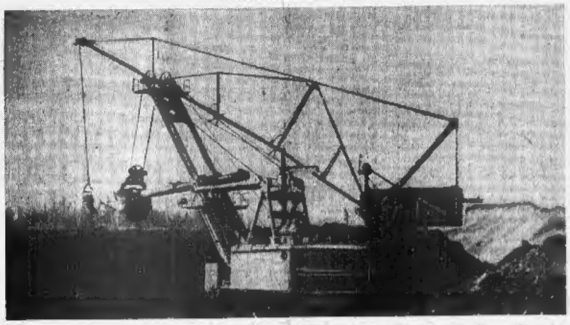

ИРКУТСКИ ОБЛАСТЬ. Тулун яхача СибарегІарча города гаьна йоацаш кІор тела йолаенкай йоккха разрез. Низ болча экскаватораша хьаьькхай лаьттан Іалаьмате йоккха моттиг. Алхха укх цхьан шера Азейски разреза горнякаша халкъа бовхама дІайохьийтаргья йоагоча хІамри йиъ миллион тонн. Карьер бокъонца болх бе йолаялийтачул тІехьагІа шера итт миллион тонн кІор бакккха низ кхочаш хургья цун балха овсирал.

Сурта тІа: Азейски кІора разрез.

Э. Брюханенко сурт. ТАСС фотохроника.

ХОРЖАМА КОМИССЕ КАНДИДАТАШ УВТТАБУ

Укх деношка Наьсарен районе накъаьлвий къаман Советe № 75 йолча хоржама, комиссена юкъе кандидаташ бохийтара хетаь собранеш.

№ 27 йола профессионально-технически училища коллективо хоржама комиссена юкъеяхийтай кхетама балха йола училища директора заместитель, коммунистка С. И. Трифонова, «Назрановский» совхоза болхлошей, специалисташей — совхоза шофер коммунист С. А. Албаков, ХьажкІаш лелача звено звеньевой коммунист В. Л. Итазов «Экажевский» совхоза болхлошей гІулакхерча пахей хоржама комиссена юкъеваьхийта могаваьа. Наьсарерча № 432 йолча передвижной механизированни колонна болхлошей, ИТР, гІулакхерча пахей хоржама комиссена юкъенхийта оттаьай болхло М. Ф. Итарова, Наьсарен Мехлесхоза коллективо шоай цІерагІа комиссена юкъенахийтав лесхоза директор коммунист М. Ю. Хутиев. Наьсарен района коммунистически организаце цІерагІа комиссена юкъевахийта оттаваьа КПСС райкома секретарь В. Н. Степков.

«Электроинструмент» завода болхлошей, ИТР, гІулакхерча нахей цу комиссена юкъеваьхийта оттаваьа завода болхло М. Г. П. Аушев, кагирхой Ерригсоюзни Ленински коммунистически союза Наьсарен района организаце цІерагІа комиссена юкъеяхай № 1 йолча школа хьехархо М. М. Мерешкова.

ЕРРИГСОЮЗНИ СУББОТНИК

Ленински къахьегама вахте а отта, кхонбера тІехьа къовсам лоаттабьача Грозненски ремонтно-механически завода болхлоша кходаьа дукха метал, электроэнерги, кхыйола материалаш. Ерригсоюзни субботник хулача дийнахь цІаккха ца хиннача тайпара хьинар айлена къахьегаргда вар. Цу дийнахь республикерча мехидаьттакошта буруветтарашта лаьрхІа завода коллективо араеціаргья 25 эзар сома маьхъ вертлюгаш, турбобураш, бурови насосаш, манифольдаш, емкосташ, запасни оатхалаш, кхыйола оборудовани. Б. ДОТМАРЗИЕВ

СОВЕТСКИ ДЕЛЕГАЦИ БУДАПЕШТЕ

БУДАПЕШТ, 2 апрель. ТАСС-а спецкораша Г. Шишкиней А. Семеновей хоам бу:

Венгри мукъаьяккха 25 шу дизар деззеча Венгерски социалистически болхлой парте ЦК-ас, Венгерски Халкъа Республика Президиумо, Венгерски революционни болхлой - ахархой правительства йийха яха КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте латта советски партийно - правительственни делегаци тахан Будапеште кхаьчай.

Советски Союзей Венгерски Халкъа Республикаи байракхашца егача столица Малхбузехьарча йоказле делегацена накъайвъхкабар ВСРП ЦК Хьалхара секретарь Янош Кадар, ВНР Президиума Председатель Пал Лошонци, оборона министр инарал - полковник Лайош Цинеге, кхыча мехкашнарча гІулакхий министр Янош Петер.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

ХОРЖАМИЙ КОМИССЕНА ЮКЪЕ КАНДИДАТАШ ОТТАБАР

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Советe деча хоржамашта йолча вай республика хоржамий комиссена юкъе кандидаташ оттабаь баьнна.

Культура болхлой профсоюза Нохч-ГІалгІай областной организацегара комиссена юкъе хержай республика писателий Союза правлене председатель Р. С. Ахматова, Гудермесски района «Кавказ» яхача колхоза колхозхошкара — звеньевая Х. Акбулатова.

Сунженски района Шеча Эскара цІерагІча колхоза коллективо комиссена юкъе вахийта могаваь газоэлектросварщик П. П. Васиденков, Урус-Мартана района «Гехинский» совхоза болхлоша, юрта бовхама специалисташа, гІулакхерча нахе — дикагІа йола болхло Х. Гузаева.

Доярка Б. Магомадова могаяьй Надтеречни района «Знаменский» совхоза болхлой, юрта бовхама специалистий, гІулакхерча нахьа коллективо, чухьнахьа дувцаду пазата барзкъаш деча Назрановски фабрика болхлошкара, инженерно - технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара комиссена юкъеяхийта оттаяьй закройни участка бригадир С. А. Мальсагова.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА КЪАМИЙ СОВЕТЕ ДЕЧА ХОРЖАМАШТА ЙОЛЧА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ СОСТАВ ЧІОАГГЪЯРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

«СССР Лакхехьарча Совета деча хоржамий къакьехьарча Положенеc» 39, 40, 41-ча статьяшца хьежжа Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Укх лохехьара общественни организацей, къахьегамхой общественни коллективийн викалаш юкъе а болаш СССР Лакхехьарча Совета Къамий Советe деча хоржамашта йола Нохч - ГІалгІай АССР хоржамий комиссе чІоагІъе:

Хоржамий комиссе председатель Ахматова Раиса Солтамурадовна — культура болхлой профессиональни союза Нохч - ГІалгІай областной организацегара.

Хоржамий комиссе председателя заместитель Беляев Олег Семенович — профессиональни союзий Нохч - ГІалгІай областной советагара.

Хоржамий комиссе секретарь Гойтов Іалдал - Хьамида Рустем — Нохч - ГІалгІай областной коммунистически организацегара.

Хоржамий комиссе членаш:

Акбулатова Хавра — Гудермесски района «Кавказ» яхача колхоза колхозхошкара.

Быканова Вера Герасимовна — Наурски района Ленина цІерагІча колхоза колхозхошкара.

Васенков Павел Петрович — Сунженски района Шеча Эскара цІерагІча колхоза колхозхошкара.

Громов Павел Николаевич — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически кагирхой Союза Нохч-ГІалгІай областной организацегара.

Гузаева Халипат — Урус - Мартана района «Гехинский» совхоза болхлошкара, юрта бовхама специалистешкара, гІулакхерча нахагара.

Давыдов Александр Яковлевич — Грозненски городской коммунистически организацегара.

Калмыков Василий Христофорович — Эскара, Авиацена, Флота ший лоІамагІа новкъостал дара Общества (СССР ДОСААФ) Нохч-ГІалгІай республикански организацегара.

Магомадова Буша — Надтеречни района «Знаменский» яхача комсаш лелаеча совхоза болхлошкара, юрта бовхама специалисташкара, гІулакхерча нахагара.

Мальсагова Альмада София — чухьнахьа дувцаду пазата барзкъаш деча Назрановски фабрика болхлошкара, инженерно - технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Усманова Волкъие Алиевна — Грозненски хІамаш тегача производствий объединене болхлошкара, инженерно - технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Н. АЛМАЗОВ.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

г. Грозный,
1970 шера 2 апрель.

СУХАЛБЕ КХАШКАРЧА БАЛХАШТА!

ТАМАШИЙНА САТЕМ

Нагахьа санна Іалам сагага ледуагІаргдолаш даларе цунца дувца кІамаш долаш бар «Назрановский» совхозера кулгалхой, специалисташ. Царга ца хоаттеш аьнай Наьсаре бІаьсти. КІезигагІа але кхы а цхьа бутт соагІа ше эзар наьсархошта кхашка аравала бокъонца кийчо яра.

Кхыдоле гІулакхаш тІехьаиха а тетташ, тезинна тоаю оаш. яха уж болабоннача хана хьалер бІаьсти. Механизатораш тоьаргбий - хьогІ аьнна хьаттача: шортта ба, оалар, нурсашка доше дегІа бараш дегар а деш.

Цу хана дувцаш хийна уж шера хабараш дуаца лер йоацаш дисадац. ДукхагІа йола ина бола тракторaш бола хьабе сaг а воацаш латт совхозе. Кхи де хІама а доацаш «Беларусаш» верцагІъяхай царна хьалкара болх ба. Цар шоай низ хиларга хьажжа мара дІаозарг мичад нух. Цудухьа уккеза хІана лаьтта оахаш йоакхача 20 — 25 тракторо дийнахьа буси миэтиъа 50 гектар мара лаьтта ахац. ХІаьта бийсанна-м геттара «тхьовса а ткьовс» кхаш.

Цхьа бутт ба уккеза воза денош укх, баьдда, цу юкъа аьхар 1000 гектар гаргга мара яц. ТІаккха мел ха езаргья юкъейисе 1100 гектар ехаІ Цу тІа нохараш тІехьа дола «Беларусаш» а хІара дийна кІезигнуш латт: ха дІа ме йода кхыдолча балхашка дІа-хьа ека езаш хул уж. Заба аьлча кхашка дІакъовла еза тІоадел, нлат дІаде кийчде деза лаьтта. ГІулакх миштa доллаше а вІалла хІама ца кийче санна лел совхоза кулгалхой, оарц доакхаш сaг вац. Уж кхоачамбоацараш къайладехара мара сендухьа лочкъеду уккеза шоаш кхашка даьр а ца даьр аІ Хьалхагіа хІара - дийна отделенешкара бригадашкара бІаьстан балаьш миште лел кхаш сведенеш хьайеш лаьрккІа сaг ваІаш тулер совхоза конторе. ХІана цун гІанд мичехьа лаьттад а хац. Селхан мел лаьтта аьхад, мел хьат дІадийнад, масса трактор зиний болх беш ха хала да уккеза.

Уж сведенеш хьайиелга секретарь - машинисткано тІадиллад аьнна кеза ка йолча оалар со укх деношка. Вож цецъяьлар. Сона-м хІама хац, аьнар цо. Сона уж хьанурш сaг вац.

«ЦІагІара даре яра ца дилийта даьчоа тара лест ка. ХІаьта а сліаннахьа гІоппа еравланзе мича Іа юк. Совхозе лочкъаеде гІерта а нахе доаз ПхьилекъонгиІ-Юртарча отделенера гІулакхаш. Цхьа бутт хьалха «Сердало» газета кепатехача рейдоеи бригада материалаш тІа а дийцар уж (из отделене цу вай юкъера совхозех тешна - кхоана хьакьет ена на ер ка). Бенцда цу хана денз хІама эргадаьннадец цига. Бола беш эррига а 5 трактор мара яц. 9 механизатор воацаш а аха а латт. ХІана а дІадахача шера гуралъ денз 500 гектар аханза лаьтта да. Дийнахь цхьанна «лола Іаг» дІабуа укеза 250 гектаре тІа ба лаьрхІа кем а. Отделене управляюща нах. Дударов кхиче нІоаг тІа ца лоьнхача апа хІама долаш ерц. ХІана керттердар — кхашкара бенхеш сихха чаккдаяра наьнъаш лелар. Эггара лоархІамегІа доле гІуланц да ерригача тракторашка болх байтар.

Аьнте, Юртарча отделене бригадера Газднев Беххан дийнахь ший «Беларусь» тІа а саьгІа, сарахьа бола бе сaг воацаш латтача «ДТ» тІа а хайн норма хиллаи лаьтта а аьха мара чуводац. Цо хьаьнонк лаьттах ший бокъонца дог лезелга. Сога кхец цунга шийна низзал хало е. ХІаьта а укх доагача денношка, юбилейни къахьегама лерд йоллача деза денношка йоагІачул соагІа дегІа хало тІаехийтар аьнна хІама дец, аьнна хет цуна.

Массайолча бригадашка кораБоагІаргба цьан сменагІа мукъагІа низ болча трактораш тІа бола бе ха йола нах. Масала, бригадирий гІончаш. Трактор дикагІа йоазераш, цар тІа дукха бола а баь опыт йола нах мара хьенабец цу балла, хІана аьлча уж ба еача уж тоае езараш, механизаторашта новкъостал де дезараш. Из цаІ да, шолагІа-даре, уж техника ремонт ечера мукъабаьнна ха а ер. Трактора тІа а хайна мул баккхе за корайоагІаргья моллагІа волча бригадира гІонча. Хьежача кхы а корабоагІаргба цу тайпара нах.

Цу бригадашкарча механизаторашта шоашта боаза а бовзаш дика опыт йола механизатораш хул царна лоаллаха бахаш. БІаьстан балхаш чакхдаллалца мукъа уж трактораш тІа ховшергбола гІулакх вІаштІехьадоаккхадолча дика дар.

Нагахьа санна совхоза кулгалхой, специалисташ, тоъалойя техникех бизза пайда эца йиш йола торонаш корайоагІаргья. Цу гІулакхе дикка новкъостал дергда совхоза экономисташа, плановикаша.

Лоацца аьлча, шу кхаббала ина болаш доле дж хІана санна кІезига пайда эцаш дІа ца дехийта торонаш йолаш а совхозе. ОарцагІбоала, лаха, тахка, догабаьа мара хІама эцац. ХІаьта тІаьха ца доахаш де дезаш е да ка гІулакхаш.

М. ХАРАШ.

ХИХ ДОАЛА БЕРКАТ

ДІадаха шу юртбоахама культураш кхевра аьттув болаш хиннадеце а цхьанна долча бовхамий кхаш лелаерий торо хилар хьажкІаши гурахьа дийна кІан дика хьувкъале. Масала, «Советская Россия» колхоза Абубакаров Майрбека кулгалдеча звеноси, Исраилов Сулима кулгалдеча бригадан хІара гектара тІара чубена хьувкъам 46 центнерага дІакхаьчар. Иштта дика хьувкъадар цу колхозе гурахьа дув кІа а. Иштта за хий дехкача лаьттах дола беркат. Ала деза, цу культурай хьувкъам кхы а лакхагІа хила йиш йолаш хиннарга. Нагахьа санна хий ший хаинахьа диллаларе, чхоачам болаш минеральни, органически удобренеш ехкаларе дикагІа хьувкъаргдар ялат.

Кхы а дикагІа хьувкъ хий дехкача гектара тІа дІайийна долакъара культураш. Хий дехкача цхьан гектара тІара хий ца дехкача пхиъ-ялх гектара тІаре массел довкъар свеклаи силоса йийна хьажкІаши йоаз. Цхьа масал доалалергда из. Республика механизаторашта юкъе хьажкІаш хьувкъаргa диллача шоллагІа моттиг яьккхар дІадахача шера Грозненски шурий совхоза механизатори Шунпов Алас. ХІара гектара тІара 410 центнер силоса йийна хьажкІаш чуера цун звеноc. Цхьабакъда, цун лоаллахарча звеноc хий ца дехкача лаьтта хІара гектара тІара чубена хьувкъам 60 центнер мара хиланзар. Вешта аьлча пхеза кІезигагІа хул из. Хьожаргда вай из болх тха района бовхамашка миштa вІаштІехьбаьккхаб.

Района колхозашкеи совхозашкеи догІам хьисапе хий детта 60 установкеи итт насосни установкеи я. Цу ерригача техникаша кхашка хий дилла болабелар механизатораш феврале денз. Хий диллар гурахьа йийнача культураштa, бІаьсти юраш тІавургволча кхайкха, соний бешанашка, цхьа дІайийча дукхача шерашка тІаюбалча баьццашта. Гурахьа денз 25-гІа март тІаккхаччалца чудолийташ хий диллаз 1800 гектара тІа, хІаьта гурахьа йийначa культураштa 1173 гектара тІа хий диллад. Хий дехкача лаьтта ерригІа а дІайийна культураш кхо эзар гектар я. Уж балхаш дІахо а деш да. Цу гІулакхо тхьаьсох гектара хьувкъам 30 центнерал чухьнахьа кург ца хилара.

Дика лел кхашка минеральни удобренеш йоахалга я. ХІанзалца ехкараш йоацаш кхашка вегетационни шоллагІа хий дуллаш шиппа центнер минеральни удобренеш йохкаргйолаш я.

Къаьстта дика лел уж балхаш Ленина цІерагІча колхозе. ВІаьсти дувча ялата кхоалагІча дакъа хІанале вегетационни хий дилла даьннад. Хий дехкача болх беш а догІам хьисапе кхашка хий детта ийс установка. Цул соагІа харшаш а доахаш кхашка хий дуллаш ткъо поливальщик ба.

Дика бу из болх Грозненски шурий совхоза. Кхашка хий дехкача насосашцеи догІам хьисапе хий леттача установкашцеи.

Кхашка ханнахьа хий дилларо, лаьтта леладара агротехника лакха хиларо минеральни удобренеех дерттІа пайда эцаро торо хулийтаргья 110 эзар тоннал дукхагІа ялат чуда. Цу гІулакха тІаерзаь я тха района кхаш леладерий ерригa уйла.

Е. ИЗВАРИНА,
Грозненски района юртбоахама производственни управлене керттера агроном.

МАШАРА ДЕРРИГДУНЕН СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СЕССИ

Ший трабунера Владимир Ильича халкъаш машара тІехьа къовсам лоаттабара тІакьехаш дукхазза а къамаьл даьча Союзий Шен Колонни заде 2 апреле хьайиллар Машара Дерригдунен Совета Президиума сесси. Цунна юкъе дакъа лоацаш ба дуккхача мехкашкара политически общественни деятелаш.

Сесси хьайиллар Машара Дерригдунен Совета Президиума член волча писателя А. Е. Корнейчука. Укх деношка, аьлар цо, къаьстта гуш массанена а хьалхашка отт Владимир Ильича вахаре каргІдаьннача доккхача делал волча гІулакха сийлене. Долчул лехдаь аьнкарг хургдац В. И. Ленина идеяшей балхой адамашта бола кортамукъаленга а дунен тІарча халкъий вошалга а бола сийрда никъ хьабиллар аьлча, Ленински идеяш шоаш маьрра керда чІоагІа эшаш, лоархІам болаш я вай воаш хетабаьча балха а.

Цул тІахьагІа А. Е. Корнейчука Іойкийшар сессена юкъе дакъа лоацаршка моаршал хоаттиш Л. И. Брежнева, Н. В. Подгорние, А. Н. Косыгина яйта послани, из чІоагІа, йІаьххача хана ца сецаш тІараш тохара тІа а ийцар.

Дег чура даькъала буац оаха теннальни хьаькъалхо, империализманеи реакцеіей дуьва, машара, халкъашта юкъерча зорталгІленна, адамий кортамукъаленнех социальни прогрессан тІехьа цІера ала санна йоагаш къовсам лоаттабьар — Владимир Ильича Ленин лархІарак сий деран Москве гулбенна Машара Дерригдунен Президиума заседанена юкъе дакъа лоацараш, йоах дайтача моаршал тІа.

Ленина цІерца дувзадення да машарах дола исторически декрет — тха социалистически мехка машар безача арахьарча политика лаьрдаш екха Советски пачхьалкхен эггара хьалхара декрет. Ленин на тайп - тайпара общественни строй йола пачхьалкхенаш машаре ехара политика лераш еккараш. Из цул васкеташа хадданза кхоачашъю Советски Союза Коммунистически партеи пачхьалкхеноа.

Империализма агрессивни политикана меттахьа хІама еттараштa, шоай кхел шоаш къоастае халкъий йола дІалкхха йиш йоаца бокъо лоревраштa, дунен термоядерна тІом ца хилийтаран беррагьюкъара машар чІоагІбарaн тІехьа лоаттабеча къовсаме машар безача тайп - тайпарча нахий гІулакхаш барте хилийта гІертараштa эша теша гІерз да Ленина идеяш.

Моаршал тІа белгалдоаккх, сийдаь - вокхача Ленина васкеташта гешаме долча вай мехко, вай халкъо, хьалха а санна, кхохкам мелбара, тайп - тайпара общественни строй йола пачхьалкхенаш машаре ехара принципаш чІоагІъяра, халкъаша вІаши леладу шерра а пайдане а дола гІулакхаш дегІадовлалара тІаерзаь йола машар беза ший иннициативаш гІулакхаш хадданза хьалдоацаш хилар.

«В. И. Ленин машара тІехьа советски халкъо лоаттабу къовсам» яха доклад йир машар лорабера Советски комитета председателя писателя Н. С. Тихонова.

Сессена юкъе дакъа лоацараша чІоагтІа ладийтІар Машара Дерригдунен Совета секретара Р. Чандре ьаьа «В. И. Ленини машара тІехьара дерригдунен болам» яхача докладага.

Цул тІехьагІа доазол дехьарча хьаьшаша къамаьлаш де доладир.

Сессена юкъе дакъа лоацараша цхьа барт а болаш тІаийІар Советски Союза халкъагеи правительствагеи даь кхайкарал. Цу тІа Машара Дерригдунен Совето даькъала дуц яхча мехкашкарча доттагІлени барт - цхьоагІо хиларен гІулакхаш леладара тІехьа хадданза къовсам лоаттабеш дола советски халкъа Советски правительстваи.

(ТАСС).

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ, РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо решени тІайийхай Марксей Энгельсей революционни хьехам тІех хьакъале дІахо хьабенар, Советски Союза Коммунистически парте хьаьр, сийлахьйоккхача социальни революце кулгалдо а дунен тІа эггара хьалхара социалистически пачхалкхе хьаьр а, дунен халкъашта юкъерча болхлой класса, берригача къахьегамхой баьчен хьехархой Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизар белгалдаккхара гор. Москве Кремлевски Двореце 1970 шера 21 апреле цхьана Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, Советски Социалистически Республикий Союза Лакхехьарча Совета, Российски Советски Федеративни Социалистически Республика Лакхехьарча Совета торжественни заседани е аьнна.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГАРА, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГАРА, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГАРА

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето чІоагтІа хала а хеташ хоам бу, гІорваьнна тІема деятель, СССР ГеІзашкара Низаш хьалдеча хьинаре дакъа лаьцарех цаІ, белгалваьнна советски полководец, КПСС ЦК членалла кандидат, СССР Лакхехьарча Совета депутат, шозза Советски Союза Турпал, Советски Союза Маршал ТИМОШЕНКО Семен Константинович хьлача лазарах вмогаш воаллачул тІехьагІа 1970 шера 31 марта 76 шерачу веннача хана хьалхарах.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ | СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ | СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

ХЬУВКЪАМ БАХЬАН

В. И. Ленина юбилей хьатӀаьхкачa дисана укх деношка къахьегамехь айденнад вай мехка къахьегамхой хьинар. Из тамаш е йиш йолаш а дац. Сийлахь-воккхачу баьччe пие дахад цӀей лездара дикагӀа бола никъ — лакха къахьегама толамаш дахар. Из хьакъале васкет кхочуш а деш пятилетка тӀаьхьара шу сийлеңца чакхдаккхара ахье баьинаб къахьегамхой. Цу лоархӀамерча деккарешта юстара латтац тха колхоза коммунисташ, мутӀареол къахьегамхойн. Белгалле доагӀа тха боахамерча 64 коммунистах 46 юртбоахама культураш кхеечей хьайбай боахамен къахьегам хилар.

Укх деношка Ӏалаьмате чӀоагӀа евзденнад кхашкара а хьайбай фермашкара а балхаш. Цудухьа ѣӀалат бац бригадашка, фермашка, механизаторашта юкъе бена партийна балха боарам чертторча лаькъе бригади юкъьанцарча парторганизацей секретареи цар заместителехи тийша ба яха партхоме членаш. КӀоартта ялхана еш хьежад тхо цар балха планашка. Партийно - политически мероприятей планашка белгалдаьд «В. И. Ленин ваь 100 шу дизарал» йола КПСС ЦК Тезисаш тӀера къастъкъастача темаех лекцеш ешалга, беседаш, политинформацеш, колхозхой III Ерригсоюзни съезде хьалхашка оттадаь лекхараш Ӏодеделга, иштта дӀахо.

Партийни организаце теожама юкъмоттиге латт боахам йӧбара, социалистически яхь вӀаштӀехьъюкхара, хьалха латтарий опыт балха юкъейоаллара дешаш. ХӀара бригади партоорганизаце агитаторий, докладчикий колхоза хьалхашка латта лекхараш кхочашдеча йола моттиг белгалье гӀерт партком.

Кхочашде кало хургдолаш бехктокхами да укх пятилетка тӀехьхьара шера оаха тӀеийпа социалистически деккараш. Ераш да царех керттердараш.

План 3910 центнер йолаш 4500 тони ялат кхеде, 5000 тонн, плата сов гӀа 1000 тонн, шекара свекла, 1100 тонн гидуарга чуэца, 800 тони дута кхеде, 540 тонн дийна лолаш эза хьайбаш дулха дӀачуле, иштта дӀахо.

ХӀинзле социалистически деккараш кхочашдеча цхьадола толамаш даьхад оаха. Боахама ерригача бригадашка дика кийчьхьиь юртбоахама инвентарь. 180 гектара тӀа хох дӀабийнаб, дӀайийна чьииай хьалха юе баьшаш, цхьадола баьшдараш. 1800 гектара тӀа гурахь дӀайийначa культураштa подкормка яьй. БӀаьстан балхаш деча къаьстта дика къахьегаш хьежаш — шиъ деи норман кхочашдеш цар хӀаране.

Механизаторий, кхаш леладерий къахьегама хьинар айдеча боцка лоархӀам болаш хилар дика къахьегаршта материальни поощрене мераш колхозе вӀаштӀехьъхар.

Къахьегаме дахха толамаш кепайоазонца, ахчиш премеш теларца белгалдоах оаха. В. И. Ленина 100 шу дизара сийна къахьегама сийлен книжка леладу боахаме. Цун оагӀонаш тӀа ертара дикагӀа берий цӀераш а гӀулакхаш а дӀаязду. Яхье котбаьиларий кандидатураш хьалхагӀа бригадай, фермай коллективашка йийцачул тӀехьагӀа колхоза юкъарча собране юц. Колхоза гӀулакхаш тоадалора дика новкъостал ду коммунистий низаш ийсе дӀа-хьа оттадаре я. Цар гӀулакхашка, гоззалга, декалга хьежжа балха участкашка дӀа-хьа ийсбаьб уж партхома.

Парткома лоархӀамерча балха участкаех цаӀ я общественни руалкъа лорадар, цуна даим тӀехьожам лоаттабергбола гӀулакх вӀаштӀехьдаккхар. Цу хьакъехьа дика новкъостал ду тхона халкъа тӀахьожама группа. Балха участкашка хьежжа пхиъ пост вӀашагӀьеллай оаха. Айбаьб шиъ болх «Комсомольски прожектора» я, тха ерригача актива а. Цар тӀахьожам лоаттабу бӀаьстан балхаш сиден дикал лакха йолаши дара, къахьегамех производственни дисциплина телха ца еӀтара, довгори смазочни материалаши кхом беш дӀаахийтара. Къаьстта терко ю лаьтта леладара культура лакха хилийтара дешa.

Дукха ла йоаппаш КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо дувцаш собрани хилар колхозе. Цига боахама резервех лайда эцнаа йисача торонех дикагӀа пайда эцарах, кхом бара режим чӀоагӀъерах дийцар колхозхоша. Из документ дувцаш 18 саго къамаьл дир. Тайп-тайнарча професей нах бар уж. Юртбоахама продукци яккхара дӀаволар локдара маьхера предложенеш тийлар цига дукхагӀбараша. Собрание соцам бир ахчан доходашта 347 390 сом общи экономи ялга, 250 эзар сом цӀена пайда эца.

Шоашта хьалхашка оттадаьча деккарех колхоза къахьегамхой лоархӀалургхиларах шако яц. Из белгалде йиш я хӀана В. И. Ленина юбилея сийна яьржача социалистически яхье парна кербгӀдувдараша хьежача.

С. СЕЛИМХАНОВ,
Гудермеса района, «Октябра 40 шу» колхоза парткома секретарь.

КХОМБАР — ХIАРАНЕ ДЕКХАР

ХА ХЬАТIАКХАЬЧАЙ

«Халкъа боахаме производства резервех пайда дикагӀа эцара экономе режим чӀоагӀъерен хьакъехьара» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо дувцаш йола болхлой собранеш хилар «Красный молот» завода массайолча цехашка укх деношка. Собранешка дакъа лоацаш хиннача 3700 болхлочох 150 саго къамаьл дир. Производстве долча кхоачамбоацарех лаьца дийца ца Ӏеш уж цӀендаь дӀадахара наькъаш белгалдаькхар шоай коллектива цӀерагӀа къамаьлаш даьржаша. ХӀанз лаьрхӀе вӀашагӀъелла комисси цехий коллективаши тийина предложенеш къестаеш я.

Металлически конструкцей цеха коллектив шоай резерваш гучахха йоланний. Маьхера я котельщика Шлыков Алексей Николаевича еина швеллерах дикагӀа пайда эцарах йола предложени. ХьалхагӀа дукха мах боккхача 8 швеллерах цементировочни агрегаташта 6 рама йора. Рамай йовкъашка 2 швеллер дӀайодар. ХӀанз нов. Шлыкова предложенех маьха дагагӀа йолча материалех кийчъю рамай йовкъаш. Технологи а кердаьккхай. Цу тайпара кийчъь хьалхара рамаш дика могаьй. ХӀанз дукха маьхера материал кхоа йиш я дӀахо йодача хана.

ХьалхагӀа шии котельщика цхьан трансформаторна болх бора. ЦаӀ йистевалланца шоллагӀча хьежа везаш хулар. ДӀалаьрхӀача хӀара котельщика сменах шишша сахьет ха зеньа йора. Нов. Шлыкова еннача предложенех шоллагӀйола трансформатор оттаергйолаш я. ТӀаккха котельщикий къахьегама овсарле 20 процент лакхлургья.

КарагӀдаьннач ох кхоачамбаь ертийна Ӏерех ваш нов. Шлыков. Цуна лов шоай цеха резерваш кӀоаргагӀа гучахар. Рационализаторски предложенеш балха юкъекхухьача участкаши норнаш хийцача бокъахьа я, йоах цо.

Котельщика Козинко Александр Ивановича уйле тӀаккхийта лаьрхӀай жӀовнаш, кувалдаш, хераш, бустам боаха хӀама, кхьйола инструмент ца тоъаш йоаххи я. Из хул хӀара сменагӀа 1 сахьет. Цхьаш инструменташ болх бе безаш хул котельщиккий дукхагӀйолча хана. Завода снабжене отдело цу гӀулакха уйла ца йой ергъ.

Дукхача сварщикаша кхочадалалехьа дӀахувс электродаш. Цудухьа нормах доагӀачул совгӀа дӀаухийт уж. Халкъа боахама рузкъа доадераш хила йиш йоаца ха хьатӀаьттай, йоах сварщица Пчеленко Антонина Петровнас. ХӀаоа болхлочо шиъ моттиг цӀена лелае еза. Арахеца продукци цхьаькка брак йоацаш хилийта еза.

Дика къахьег литейно - механически цеха коллективо. Планах дийрхӀачул 15 процент дукхагӀа металл кийчдир цо соахк. Иштта къахьег укх шера а. Цхьабакъда, цунах кхочам хетац металлургашта. Цеха реконструкци еш латт. Цул тӀехьагӀа литейщикийн формовщикийн къахьегама овсарле дикка лакхлургья. Цудухьа из керттера резерв я лоархӀаш реконструкци сихагӀа чакхъяккха гӀерт цеха болхлой, кулгалхой. Цеха болхлоша оборудовани сихагӀа дӀа а оттаь боле ба йолаялийтара гӀулвех доагӀача тайпара вӀаштӀехьдаьккха ца леладарах дукха бехкаш даьхар керттерча механиках.

— Соахк цеха хулаш йола брак цаӀ-ах кӀезигъе низ дӀаккхачар тха. Кердача оборудованеца болх бе даьча вӀалла брак ца хулийташ къахьегаргда оаха,— йоах цеха вокхагӀволча мастера Р. Долженкова. Чугунолитейщикаша ахьачох хӀара балха моттиг Ӏилмак ларда тӀа вӀаштӀехьъяьккха хила еза. Керттерча дакъе цу гӀулакха уйла е езараш инженерий техникаш, завода кулгалхой ба.

Облицовка ю хӀама дукхагӀа кийчъяра шоллагӀа йола бегуиаш оттае еза цехе техника ехачо сеца латташ зехьа ха йоае езаргйоацаш. ТӀаккха формовочни участка къахьегама овсарле иттаза лакхлургья. Иштта керда резерваш гучайоахаш, производства темпаш лакхъю «Красный молот» завода коллективо.

К. СОКОЛОВ,
«Красный молот» завода многотиражни газета болхло.

ЛАЬТТАН ГАНЗАШ ГУЧАЙОАХАРАШ

НохчӀ-ГӀалгӀайчен лаьттан ченаш цар чу йоалл моххаьттан газен йокхий запасеш, минеральни мелла эиш. Рудни минералех республика возьмн моттигашка дукха цӀаста, цинк, дашо доал. Уж цаьхара металлаш гучадоахаш тха геологаша дукха тоххама балхаш дөнд Эса йистерча участкашка.

Наьхъаш доацача, 3400 метр лакхача моттигашка чоалханерча метеорологически хьалашка тоххама балхаш деча тха геологашта дукха халенаш хиьлу. Цхьабакьда, чоалханерча хьалашка, Шондон - Ассински геологически партеша Кожи-Машкински кхача моттигашка, укх тоххама балхаш идьметтаи Ӏаи замалекь а сецийтац.

1970 шера 20-че марта чӀоагӀа боккха кхаь хилар геологашта. 75 метр кӀоаргача мастер Я. Букаев керте латтача коллектива корадир цӀаста. Хьинаре къахьийгача геологашта Н. И. Гагиша, В. Я. Понивайлова Ӏалама денна деза совгӀат да из.

ХӀанз къаьстта чӀоагӀа кийчо ешь ба геологаш Тюалойски рудни объект йолча база. Соахк геологаша нн. Труханова и Гусева таьма а тоххе Ӏомайнр 11 тайпара рудни хӀамаш, хӀаьта царах кхаь дӀаве чу а боккъонца Ӏомае езаш я. Укх шера Тюалоа шиъ тайпарча стенокацца бурувдеттаргда. Цига гучадерга рудни хӀамаш мела дукха я, уж нарочентерни йиб.

Капитальни гӀишлош хьалъяр сиха дӀгӀеух, цунца дувзадeннa сирда хьалье эза гӀишлон материалий база а. Соахк Аргунски мугӀ боанхе кхокр шерьара тороияш тоххаш хилар геологаш. Уж йолаш я. Укх шера мегӀа запасаш мелла хьожаргба. ДӀахо цунга хьаника болх бергба карьера коллективо. Тха геологаша Гудермесера лахача лоабетах пайдене гӀишлон материал — церамзит а вӀаштӀехьдаьлар. Карамзит хьахра дукха бадал эцаргья. Грозненски геологически экспедица укх шера цхьоалагӀча квартала тоххаргба Дуба-Юртовски лоабет, цох пайда эцаргба керамзит кхеча.

Оалкамара бос бола известнякаш хӀанз а тӀехьа тоххаш да тхо. Тольяттински (ВНИИнеруд) института анначa данеех цӀеношта, промышленни объекташта чура а тӀера а облицовка яра дика материал я из, иштта цох пайда эца йиш я памятникаши обелискаши еча е.

Черменски гӀум йолашаьча карьера запасеш совъахара 1971—1972 шерашка дӀахо а тоаяа еза карьера гонаьера моттигаш. Соахк тха геологаша гучахьаккар мела кхй доле керда цим моттиг: Самашкински Шоудонски, хӀаоа хьалчо промышленни объекташ цица Ӏаэлаьргьа цар. Шоудонскеча кица Грозный Ӏалашье а йиш хургья.

Укх шера Ансалски моттига гидрогеологически съемка ера, Ассиновски, Нестеровски стеницаш эица Ӏалашъяре, Ассиновски лаьттан кӀалхара теза шиш таьмара балхаш дӀахо дергдолаш я Г. П. Рябцевая отряд. Вай республика минеральни эиш мешта дукхача моттигашка дано шоргӀеш да.

Ахалкхерча мейда кху а кхаь тайпара минеральни эиш корадедд цига Боле беш болча тха гидрогеологашта. Уж да «Федосийские», «Мижевскае», «Дилижанская» мераш. Уж эиш дергбене хилар гучадаьннад, мела е могаду. ДӀахо тоххама балхаш дергдолаш да цига. Иштта низ ца кхобеш къахьегаш кердача толамашца шоай цӀейга нехъабоагӀа юбилейни вахте латта геологаш.

Г. МАЛЬКОВ,
НохчӀ-ГӀалгӀай геологически экспедица начальник.

ТIАЙИЦА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

В. И. Ленин ваь бӀаь шу дузача юбилея сийна доккхий социалистически деккараш тӀайцад Октябрьски кӀоарев бурувдеттача контора нов. Малецкий керте латтача № 185 йолча скважина мехкдаьтта лехараша. Бурув тохара биъ бетта задени 22 апрелеи шера план 25-ча декабрен кхочашъе, къахьегама овсарле планех лаьрхӀачул 0,5 процент лакхъе дош деннад цар. Цул совгӀа цар кхоачашъяь 20 тонн химически реагенташ, бӀаь тонн утяжелителаш.

Уж деккараш толамца кхоачашдеш латт. Мелови тӀоанашта тӀаккхачара скважинана 5280 метр бурув тоха деза, хӀаьта хӀанзалехьа тохад 3360 метр. Из хул планагӀа лаьрхӀачул дукха дукхагӀа. Укх шера хьалхара моттиг лелаеш хиларах кхаь бетта вӀаштта кхоаза контора карара кара тела ЦӀе байракх хьожаьй бригадана. Из совгӀат карара ца далийта лерхӀ бурувдеттараша.

Март бетта план хачал кхо да хьалха кхоачашиьй бригада: Химически реагенташ, утяжелителаш кхоярах цу цхьан бетта паччахьалкхенна 85560 сом кхоадаьд. Производстваа юкъе рационализаторски предложенеш яхьара, материалашта кхомбара деккараш хӀанзлехьа тӀехкхоачашдаьд.

Уж толамаш доалача къаьстта дика къахьийгад мастераш Салаев Салам, Литвиненко Александр керте латтача сменаша. Юкъера лаьрхӀача хӀара сменагӀа норман 120—130 процент кхоачашъю цар.

В. КОСТОЕВ.

СУРТА ТӀА: скважинина бурув тохача белгалбаьнна дикагӀбола бурувдеттараш С. Салтаев, С. Салаев, Б. Арсханов, Науен Конаев, Ньюнг, буровой начальник Г. Малецкий.

Я. ПЛИЕВА сурт.

ЛЕЛАЧАРНА КОРАДОАГIА

Проектни кӀоаргал 4700 метр йолча № 868 йолча скважина чоалханерча геологически хьалашка кӀоарга тоххама бурувдетташ лаьттан ченаш техк Старогрозненски контора Олейников Леонид Денисович керте латтача коллективо. Газ гучаюлаш, лоабета маркхал чубуаш вукха халонаш дукъал ниiсалу бурувдеттарашта. Цхьабакъда халонаш эшае Ӏемача хьинар долча бурувдеттараша кхаь бетта план кхочаш а еш кӀанзлехьа 4530 метр кӀоаргалийтад бурув. Март бетта 82882 сома реагенташ электроэнергии кхоаьй.

МалагӀа кердадар юкъедихьад бурувдеттараша технологена? 4320 метр бурув кхоргдеча лоабета маркхал бергига чубиа болабелар. ЦаӀ де дезаш дар етта хьал. ЧӀоагӀа уйла а яь бурувдеттача хӀанзалца ца хеза мероприяти чакхьякхаь лаьрхӀар мехкдаьттахоша. Турбал арахьа, скважина колоннанех ненаштех юкъе бух тӀа кхачалца беза маркхал чу а бетта турбашта чуьпалье цӀена хий чу а хийца инструмент аӀадалалца хий чудетташ бурув тоха доладир.

— Из мероприяти чакхъяккхар бахьан долаш 1 метр бурув тохаш 50 кубически метр маькера лоабета маркхал кхобе йиш хул дуа,— боах мастера нов. Олейникова.

Юбилейни вахте къаьстта дика къахьег Грини Василе смена, бурувдеттачуи гӀончаша Кравцов Анатоле, Русов Валентина, Чумаков Александра. СменагӀа цаӀ-ах, шиъ норма йоаккх царех саго. Иштта дика болх бу Н. Ципурнов, П. Мизеева сменаша а.

Бурувдеттараша дика новкъостал ду слесара А. Лобанова. Буровой оборудовани дика йовз цуна. Цун белха цӀаккха а болх ца бем сапак скважина. Дика новкъостал ду. Лоабета маркхалца зӀамига а кхочамбоацар гучадаьлча, бурувдеттарашка чехка хоам бу лаборантка коллекторо Смирнова Нинас.

А. ТИЩЕНКО.

Чоть ваьргвонцаш дукха да Таджикистана ломаш шоай ченашка лоаттаду рузкъаш. Цар ганзашкара корайоагӀаргья Д. И. Менделеева элементий периодически система тӀа дӀалаьрхӀа ерригаш а хӀана иц ьина йола элементаш.

Памира ломашкен Зеравшанская дукъ тӀеш. Таджикистана Къулбехьа а Къилбаселехьа а дукха я геологически партейи поисковни группайк поселкаш а чаьтараш а. ХӀара денна бӀаьш геологаш ук лаьттанна кӀалха пайдане хӀамаш йоахха керд - керда моттигаш хьагучанхар а халкъа боахама гӀулакха царех пайда эца йиш хилийтар а дукха.

СУРТА ТӀА: арахьа болх беш я Южно - Янгиканси геолого - тоххама парте геолог Глушева Галина.

Д. Сниченко сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

Соахк бурув тохара план кхоачашъяьзар Карабулакски контора коллективо. Цхьадола кхоачамбоацараш тха бехкагӀа а нийсделар, хӀаьта цхьацараш тха бехкагӀа доцаш а дар.

ДӀахо иштта болх бе йиш йоацилга, юбилейни шера цӀенхаштта из тоабе безалга кхетадора бурувдеттараша. Цу гӀулакха белгалъяьхар тайп-тайпара мероприятеш. Массайолча производственни участкашка болхлой собранеш йир. ХӀара бригадана новкъостал де тӀачӀоагӀбир инженерно - технически болхлой. Организационно - технически мероприятей план оттайир.

Массаза контора директора еш хиннача разнорядкашта метта бетта шоззи партийни бюро веседани хургӀолаш лаьрхӀар — бутт болалушш бетта юкъеи. Цу практика ше толашагӀа хилар хьахьехар. Январь бетта бурув тохара план тӀехкхоачашйир оаха.

Къаьстта хала хилар бурувдеттараштa а вышкашъераштa а февраль бутт. Цементаж е езаш яр пхи скважина. № 17 йолча скважине авари хинначул тӀехьагӀа а соцадаьнзар бурув тохар. Массеха метр бурув массаза тох маркхал чубуаш кхоазамаш хилар №11 йолча скважине бурув тохача. Иштта низкъала кхоачашйир шоллагӀча бетта план а.

Къаьстта лоархӀаме бар тхона квартала тӀехьхьара бутт, хӀана аьлча апрель бетта бурувдеттарий ши цӀей да — В. И. Ленин ваь бӀаь шу дуза цӀейи геологий деза ди. Цудухьа хьинар кхо ца деш къахьийгар бурувдеттараша март бетта а. Балха цахадаш тӀехьожам лоаттабора контора кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеша.

Белгалъяьхар бурувдетта мастер А. П. Золин керте латта бригада. Ялх дюймови обсадни колонна Ӏочу а яхийта, цуна цементаж яьчул тӀехьагӀа, планал совгӀа дукха метраш бурув техад цо. ХӀанз бригада кийчаш я эксплуатационни колонна Ӏочуяхийтара. Бригада бурувдеттараштa дика новкъостал ду «Грознефть» объединене трубно - инструментальни база коллективо. Цо буровойна мел эшача турбашта ханнахьа опрессовка. ю

Иштта дика къа а хьегаш, март бетта плаш хьалхарча квартала заданни тӀехкхоачацъяьй тхи дукхача мехкдаьтта лехаче бригадаша я. Царех я В. Ф. Козлов, С. И. Михайлов Э. Н. Никитин, В. В. Буниев керте латта бурувдеттарий коллективаш.

ХӀанз Заманкуле хьалъеш я № 5—3 йола скважина. № 68 йола скважина сапна сетевой графиках хьалъеш я из скважина я.

Иштта вӀаштӀехьдаьлар контора коллектива квартала план тӀехкхоачашье. Планах лаьрхӀачул совгӀа геха бурув итташ метраш я. Из да бурувдеттараша геологий дезача дениа, В. И. Ленина юбилея кийчдаь къахьегама совгӀат.

22 апрель хьатӀаккхачалехьа кхаь скважинера йоккха мехкдаьтта кӀеж тохийта лаьрхӀа бурувдеттараша.

А. БАКАЛЮК,
Карабулакски бурувдеттача контора инженер.

ГОРОДА ПРЕДПРИЯТЕША — ЮРТАШТА

Соахк декабрь бетта Заводской Урус-Мартанеи районий къахьегамхоша марсеи жӀовнеи пӀеӀ деэдеш вӀашагӀккхетар хилар. Цу бетта доттагӀлен декада хилар Ленински Грозненски юртен районий къахьегамхошта юкъе а. Соахк 14 совхозеи колхозеи ялат, комсаш, баьцалдараш чуэца бахийта хилар 2 эзар гаргга студент, профтехучилищай дешархой, болхлойц гӀулакхера нах. Юрташка хьалха кхачаш дола баьца даараш кхедара теплицаш хьалъяра, фермашкеи бахача наьха цӀеношкеи массанахьа электрически лампаш чуяхкара, халача балхашта механизаци яра, иштта механизмаши оборудовании кийчъеча деш дола новкъостал боккха лоархӀам болаш да. ХӀанзарча заман кердагӀйола техника юрта боахаме йолаш я. Цу техникана доал де хоаш бола нах кхьбола кадрови болхлой кийчбу городе тайп-тайпарча курсашка. Цул совгӀа дукхачар балха квалификаци а лакхъю. Кхашкара бӀаьстан балхаш деш, гурахь ялат кхьйола хаш деш, культураш заготовительни пунк-ташка дӀаувзаш Грозне предприятей 100 гусеничи трактори 1200 автомашиьи хилар юрташка.

Техникапа новкъостал даь ца Ӏеш политико-кхетама болх а кӀезига бац юрташка. Масала, Заводской района 25 саг чувоагӀача лекторски группа республика юрташка 85 лекции доклади йийший. В. И. Ленина цӀерагӀчеи химикийи культура Двореций художественни самодеятельноста коллективаша 20 совгӀа концерт деннад кхашка балхаш деча 5000 совгӀа сага.

ЧӀоагӀа доттагӀал тоссаденнад Грозненски мехкдаьтта чаккдоалача заводаи Грозненски района № 1 йолча совхозаи юкъе. Дукха ха йоацаш доттагӀлен сайре дӀайихьар заводеи совхозеи кагирхоша — комсомольцаша. Цига заводчинаша шоаш гулдаьча книжкай библиотека, хоза кийчдаь гойтара агитпе стендаши плакаташи дӀаделар подшефни совхоза. Шоаш мел дер баьчча юбилейна хетаду цар Урус-Мартана района «Горец» совхоза кхашка крекинг-завода коллективо В. И. Ленина юбилейна хетадаь хоза кийчдаь 10 шит оттадаьд. Кхашка завода художественни коллективо шиъ низаца концерташ захьехад. Материальни а гӀо ду завода совхоза. Иштта аьхки хьайбаш чудоахкаду заготовкаш хьалъе, 2400 метр турбаш, доаханна хий меладу 37 ний, коа тӀара оалхазараштa даар доаттаду 150 ний еннай. ХӀаьта Грозненски Ӏилма-тохкама институто «Самашкинский» совхоза доккха сийлен Доска кийчдаьд, 350 метр кабель беннаб, Цул совгӀа совхозни лабораторни хьаелла новкъостал дир художники лаборантке кийчйир.

Ермоловски коа тӀара оалхазараш леладеча совхоза дуккхача хана денз шефство лелаеш хьайоагӀа Грозненски производственнотоварни контора. Контора болхлой каст-каста совхозе хьоашалгӀа ух. Совхоза эшар Ӏалашде сиха оарцагӀбоал. Цар цунна 1200 метр турбаш, 100 метр аьшка цхарал, 200 килограмм электродаш яхьийтай. Иштта лозунгаши стендаши кийчдаьд. Совхоза кулгалхоша каст-каста шоай производственни собране бех контора партийни профсоюзни организацей викалаш. Совхозеи контореи къахьегамхоша цхьана салаӀара сайреш дӀаккхух.

ЧӀоагӀа пайдане гӀулакх да производстве хьалхле леладераш вӀашагӀбеттабалар. Иштта «Красный молот» заводеи «Староюртовский» совхозеи цу тайпара вӀашагӀккхетар дӀадихьар. Цига цар лийцар карагӀдувлача дикача гӀулакхех, планех лаьца. Завода лаборатоке совхоза коа гӀара оалхазараш леладеча ферма 7 болхло Ӏомаваьв. Соахк ялат чуэца долалуш автоопрокидыватель тойир, 3 машина басараш хьехкар, гойтара агитаце 32 шит кийчдир, иштта кх. дӀ.

Грозненски ремонтно - механически завода кулгалхой «Джалка» яхача подшефни совхоза къахьегамхой болча каст-каста хьоашалгӀа ух, парна эшар фуд хьож. Цул тӀехьагӀа вӀалла гоа ца деш кхоачаш а ду цар заказ. Иштта заводо ремонтни мастерскешта эша инструменташ елар. Кастта совхоза дӀайохьийтаргйолаш я цхьа автобуси токарни станоки, 300 метр автопоилкаш, 50 кубически метр йола 2 емкость, 4,5 кубически метр емкость йола 3 цистерна, доакъар кийчде 9 котел кийчбаьб. Шиъ подшефни совхоза заводо мел даьр дувце дукха да. Нагахь санна заводо шийна новкъостала мел еннар ше хьаӀакъостала лаьнгье йийзаялара тӀехьалелаш йоаю ха йоацаш дукха зе де дезаргдар совхоза. Геттара дика дагалехаш, массане а иштта дича мегаргдолаш да социалистически яхье совхозе хьалхара моттиг яьхачарий совгӀаташ телар. Иштта ГРМЗ коллективо «Джалка» совхоза баьцадараш кхедача бригада лакха хьоккамаш дахарах къамаи ашараш лекха пандар яйиаб совгӀата. Иштта совгӀата транзисторни приемник ечий дикагӀйолча хьайбаш леладеча фермана я.

Къаьстта доккха новкъостал ду колхозаштен совхозаштен институтий, техникумий студенташ, профтехучилищай дешархоша. Парте горкомои горисполкомои, предприятей партийни организацеша колхозаштен совхозаштен технико-экономически, культурно-просветительни новкъостал дара гӀулакх чӀоагӀа теркам тӀабахийта леладу. Укх шера чакхйоахаргйолча мероприятей планаш оттаь кийча я.

А. АРУТЮНОВ,
М. ПЛЮЩ,
КПСС Грозненски городской комитета инструктораш.

ХАЛКЪА ТIАХЬОЖАМА АКТИВА РЕСПУБЛИКАНСКИ СОВЕЩАНЕРА

ПАЧЧАХЬАЛКХЕН РУЗКЪА ЛОРАДЕШ

Газета хьам хабарра, 31 марта Нохч-ГIалгIайн АССР халкъа тIахьожама комитета актива совещани хилар. «1969 шера республика халкъа тIахьожама органий балха итогех КПСС ЦК декабрьски (1969 ш.) Пленуми сецамга хьежжа халкъа тIахьожамхошта хьалхашка леттачу декхарех» йола доклад йир республика халкъа тIахьожама комитета председателя Р. А. Саламовас.

— Вай совещани, — элира докладчико, — В. И. Ленина 100 шу дизаре сийлен юбилей герга кхочуш леттачу деношка болх беш ю. Ив доккхачу политически событи кердача къахьегамо толамашца езъе шайчо еш да вай советски халкъ. Пятилетка пачхьалкхнан дах шера промышленни производства объем республике 1,5 эза лаккхьнай, балха охарлe — 32,3 процент. Ээарша производстве хьалха леттарша кхочушбина пятилетка задане кхочушшъыйна рапортан деннад. Республика къахьегамхой хьинар кхи а кIоргIагIа ййдаьд КПСС ЦК декабрьски (1969 ш.) Пленума сецамега. Халкъа бахаме производства резервех пайда эцар тоадаран экономе режим чIагIъеран хьакъехьарча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмос. Вай предприятиша рабза хинна хьаллацыд 22 апреле кхочуш беза болх бе эьинна Москвески ткачихий Изанникова Марнаш болам.

Пятилетка тIехьара шу а дина дIадоладаьд республика къахьегамхоша. Продукцен реализаци яра шен бетта план 103,8 процент кхочушъьйи промышленни предприятеша. Пленал совгIа 7,8 миллион соме мехьа продукцен реализаци яьй.

Из къахьегамо толам боккха-ма лоаркIаме доккхьне лаьцад 21 эзар сагах леттача халкъа тIахьожамхой эскаро а.

ТIахьожамхоша шоай бераргиэ ниэ тIабахнийтабар пачхьалкхен дисциплина чIогIъяра, материалаш, ахчан средстваш, бедал кхоли беш дIааухнйтара, волокита, бюрократизм лелаяршца, пачхьалкхен доалахьенэ лертIа довла деранша, кхоли ма беш из дIауххийтаранша къовсам лоаттабе аьнна партен правительствени решени кхочушъйра. Отчетин юкъагIа 813 проверка яьй халкъа тIахьожама комитеташ. Царех дуккагIъярий материалаш заседанешка йийцай.

Комитеташа дуккагIа терко яьй кхочамбоацараш дIадахарал уж ца нийсдалийтарал, предприятей организацей гIулахаш тоадара, тIахьожам дикагIа доаттабараш цул денал йдаран.

Ишта 1969 шера мах оттта Грознененски электромеханически завода (завода директор нов. Иносаридзе) керттерча производственни фондех пайда мишта эц хьежар республика халкъа тIахьожама комитет. Хьежача гучадаьннад, керттера производственни фондаш 1967—1968 шерашка 20 процент тIаккхийтача фондоотдача 21 процент лакхьенналга. Из бахьан долаш хIаре шера 360 эзар сома продукци ца душ юсаш хиннад предприяти.

Комитета промышленни экономически отделан штате ооваача солхлоша нн. Гоцке, Мартиросова, тIлаксенкос фондоотдаче лакхъяра дешаш къовстадача гIулакхаш новкъостал дир заводa. Специалисташца цхьан къахьегам дикагIа вIаштIехьдаккхарал оборудованех дикагIа пайда эцарах де дезарий мероприятеш вIаштIехьъехьар.

Из бахьан долаш 1969 шера вэркI бетта 4,8 процент лакхъедар фондоотдача. Цул чотал вIадал совгIа 580 эзар сома продукци арахийцар заводе.

Дукха ца яр Назьсарорча Ахриэв ГIапура цIерагIча «Электроинструмента» завода пачхьалкхен лаан кхочаш ца еш хьалоагIа. ДIададача шера итт бетта программа 63,2 процент мара кхочашъьайзар. Цу юкъагIа пачхьалкханна дIа ца душ йисай 793 эзар сома мехьа продукци.

Проверко хьахьенхача бесса, пачхьалкхен план кхочаш ца яра карттерча бахьанех цаI дар планированин нийса ца яр.

Из бахьан долаш кхаь квартала планаш лоха яр, хIаьта юхьлагIча квартале пачхьалкхен шера программах 35 процент продукци арахеца эзаш яр. Цул совгIа шии бехха тIехьбувларах, прогулаш ярах, ханал хьалха чуахарах дукха балха ца йоалора.

Проверка материалаш нийбрь бетта республика халкъа тIахьожама комитета заседане йийцар. Гучадаьнна кхочамбоацараш дIадахара хоадам болаш йола мероприятеш оттайир, уж вахаре кхочашдир. Комитета проверка наххьъьнначух тIехьагIа соп хиннача оборудованин батхалашта 80 эзар сома реализаци йир, нормал совгIа йола бедала завсадиш материалаш 50 эзар сома кIеззгйир, административно-управленчески балхара 19 саг мукъаьвалийтар. Къахьегами технологически дисциплина чIоагIъяра а де дезар дир.

ЦIенхаштта тIахьожам лоаттабаьб халкъа тIахьожама органаша электроэнергеша кхоли байраш предприятеш Iеп хьалашка балх бе хийчъйраш.

Энергетикий , специалистий штате йоаначе актива новкъостална республика, городской, районни комитеташ энергех дукха дIаухийтача предприятешка хьажа чакхъьннай. Моттигашка из болх беча лоархIаме дакъа лаьцад 1969 шера 21 мае СССР Министрий Совета бaь сецам кхочашбара тIахьожам лоаттабе аьнна республика халкъа тIахьожама комитете вIашагIъелача штабо. Уж тайпа штабаш кхыпа вIашагIъехкар Грозне ерригача комитеташка. Республика штаба членаш хи. Михайлов, Малин, Свердлык, Соколов ишта кхыбараш электрически, дIоахьлен энергена, доагора пореребенод ача предприятешка а ухеш цул бахьанаш гучадоахаш, кхочашбоацараш дIадазара шаа новкъостал деш хиннаб.

Энергетически ресурсашта кхоабара тIахьожам лоаттабеча дукха даьй МалгIабика, Гудермеса, Грозненски, Сунженски Шаьла районий халкъа тIахьожама комитеташтех, предприятей, совхозий, колхозий дакъа тIахьожама группашта посташих. ДуккагIа йола тIахьожамхой дакъе доацаш хинаб кхоли баран хьурмат даран баьржача къовсама, ьнкъе предложенеш тайоай, кхоли бара режим чIоагIъяра оттаьь мероприятеш кхочашъярга хьожаш хиннаб, халкъа бохаме ксала дола деранца, пачхьалкхен рузкъан кхоли ца берешца къовсам лоаттабьй. Къаьстта белгалъъьнаха боагIа цу хьакъехьа Грознерча В. И. Ленина цIерагIча мехкадьтта чакхдоахача завода халкъа тIахьожамэ группа (председатель нов. Ольховой).

Юртарча халкъа тIахьожамхоша хьинаре хьбалаьшар мехкдаьтта продукташ кхоли беш дIаахийтера тIахьожаш кIоагIбе аьнна Воронежски Тамбовски областашкарча, Краснодарски края халкъа тIахьожамхой инициатива. Халкъа тIахьожамхой новкъосталца бIаьш тоннаш доагора — смазочн материалаш йовчара кIалхарьхьадий республика совлозашкен колхозашкен.

ДIадахача шера республико гIолла 80 миллиона совгIа киловатт-сахьат электроэнерги, 507 эзар гикалор, йоахха энерги, 34 эзар тони мехкадьтта продукташ, 1577 эзар тони Iаьржачен бос болен метала кходаьд. Предприятешка административно — управленчески штата сокращени яра чотах 923 саг балхара мукъаваьккхав.

Цхьабакъда, белгалде доагIа расстраташца, пачхьалкхен рузкъа кулгаш тIаккхудадерашца, цунна лертIа доал ца дераш-ца лоаттабу къовсам хIанз а КПСС ЦК дIадохахача бесса яра ца хилар. Дика лелаш социалистически доалахье лоаржа гIулакх кхачан промышленноста предприятешка, бытовой хьалтош кхоачашдеча, торговле, Урус-Мартана, Ачхой-Мартана, Шаьла, Наьсарен, Грозненски ишта кхыча районий совхозашка, колхозашка.

Дуалкомбинате, консервни заводашка, Молкомбинате, Ермоловски ДОК-а ишта кхыча предприятешка дукха даьржал «кагий» ьалаш дола къовлаш.

Цхьаьца болча бехктохамерча кулгалхоша пламе тIа белгал ца яь экскурсеш ю мехка тайптайнарча городашка, дукха мах бола мебель, кIузсаш, телевизораш, холодильникаш нйеш шоай кабинеташ хийчъеш, ахчан средстваш кхыча производствена дувзадення доацача хьоштанка дIаухийт.

Ишта Грозненски городской халкъа тIахьожама комитето ьача проверка гучадаьккхар дIадахача шера августел сентябрел «Грознефтьобъединене» аппарата 80 саго самолетаца Волгограде экскурсеш яь хилар. Наьккъ дIа - хьа додар пачхьалкхен чотах хиннад. Октябрь бетта самолетаца Ленинграде 4 ден экскурсе ваха хиннав цу объединене кхы а 30 болхло, ала доагIа царех ши де балха деноаш хиннад. Шоай кулгалхошкара масал а эцаш пачхьалкхен чотах «Нефтегаза» управленера 58 саго, бураэма контора 30 саго машино-счетни станцера 25 саго самолетаца уж тайпа экскурсеш яьй. Пачхьалкхен чотах хиннад дуачунга'а, бийсаш яхарга а, музее чубаха билеташ эцарга а дIададар.

«Новогрозненский» нийсовлоеа директора нов. Мунаева оборотни средстваш чотах шей кабинета лаьрхIа дукхача мехьа гарнитур, люстраш, радиолаш ийцар. ХIаьта шей кабинети заместителя кабинети тоарга 2085 сом дIадахийтар. Ишта ца доагIаш пачхьалкхен ахча дIадахийтад «Верхненаурский», «Надтеречный» совхозий, Гудермеса районе «Мединструмент» завода директора а.

Проверка документашта хIанз кIоарга анализ еш а республика халкъа тIахьожама комитет. Материалашка хьежа яьнначул тIехьагIа комитето цIенхаштта дзъадехарга СССР Министрий Совета сецам кхочаш ца беразкара.

Халахете а халкъа тIахьожамхой бокъонаш IотIаеш, цар гучадаьха кхочамбоацарашта цийса мел ца беш моттигаш а нийсъу, элар докладчико. 1968 шера, «Грозгазстрой» треста механизаце халкъа тIахьожама группана керта латтар хьинар дола коммунист электромонтер нов. Рябов. Цун кулгалла халкъа тIахьожама группо ьача проверка электропровод лочкъаьлга, карадаш харцахь уттаяллга, штатана белгалбаьчул совгIа нах балла хьаибелга, карка доагIачул совгIа алани телалга гучадаьккхар. Цун бехке хиннавар управлене керттера инженер нов. ПIеликов. Проверка материалаш шийна хьалхашка Iоехкача цу гIулакхага принципиально хьажанзар партийни организаце секретарь нов. Соловьева. Бехктохаме оза везаш хиннача Пчелкова барта а ваха нов. Рябова квалификационни разряд лоха йир цо. Из бахьан долаш балхара дIаваха вийзар нов. Рябов. Цул тIехьагIа дукха ха яьлехьа ехар халкъа тIахьожама группа а.

Старопромысловски халкъа тIахьожама комитет хьежар цу дешега, хььрбаьнна кулгалхой шоай метта дIаоттабир.

Уж кхочамбоацараш ца найсдала а мегар нагахь санна вай ерригa тIахьожама система, комитеташкара группашкен посташкен кхачалца, вай деррига халкъа тIахьожамхой эскаро болашта хьалдашка латта декхараш диза кхочашдоре.

ЦIенхаштарча кхочамбоацарех цаI да дуккхача тIахьожамхоша шоай обществени декхараш кхочашделга тесса лелар.

Вай балха новкъадар фуд аьлча из да дIадоладаь гIулакх дизар чакх ца даьккхар. Укх массехк шера предприятешка пайда ца эцаш леттача обрудованенех материалаштех учет нийса лелабой хьежаш проверкаш яьй. Материални рузкъа учетах хьулдаран дукха чах бехктохаме эьб. Цхьабакъда 1970 шера январь бетта ьача проверка материалаша хьахьокх цу хьакъехьа хIанз а тIечь дукха кхочамбоацарах хилар.

КПСС ЦК декабрьски (1969 ш.) Пленумо къаьстта дуккагIа терко ю пачхьалкхен дисциплина чIоагIъяра, тIадилача гIулакха хIаране бехктохам лаихбара. Пачхьалкхен дисциплина чIоагIъеча партен правительствонен новкъостал делга халкъа тIахьожама органий эггара лоаркIаменгIа дола декхар да.

Вай декхарийла де бехктохам лаьгIбеш дола бахьанаш гучадаьа, пачхьалкхен аппарата цхьацца болча звеной балха кIоаргагIа анализ е, кхочамбоацараш дIадахара мероприятеш белгалъе. Управлене аппарат эргаьккхаран цунга дIадодар чухьнахьа дакхарах тIехьа йокъонца къовсам боаржабе беза халкъа тIахьожама комитеташа, группаша.

Укх денoшка массанахьа дийца чакхдаьннад. «Халкъа бохаме производства резервех пайда эцар тоадаран экономе режим чIоагIъярех» хьакъехьарча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо. Дукха а ээараш болча халкъа тIахьожамхоша хьинаре дакъа лаца деза пятилетка план ханал хьалха кхочашъяра къахьегамхоша лоаттабеча къовсаме. Парте бьча тIахьехама гIулакхаша йоа дала деза хIара тIахьожамхочо.

Укх гаргарча хана юрта бохама хьалхашка латта пачхьалкхен лоархIаме декхараш малагIеш да аьлча, уж да бIаьстах кхашкара балхаш махулла сиха дикен чакхдахар. Вай декхар — кхаьнарча балхий дикала, къахьстами салоIами вIашIехьбаккхара тIахьожам лоаттабар.

КПСС ЦК декабрьски — (1969 ш.) Пленумо халкъа тIахьожама органий балха методаш стили тоае аьнна декхараш хьалхашка оттадаьд аьлар докладчико. Халкъа тIахьожама комитеташтен группаштен йоккхий торонаш ььела цу документо. Цхьабакъда, вай дуккагIа болча лохехьарча звеньяшка шоашта еннача бокъонех лертIа пайда эцац. ХIара районе кораконагIаргъя шоай болх тесса лелабу халкъа тIахьожама группаш.

Вай балха цIенхаштарча кхочамбоацарех цаI да «Комсомольски прожекторца», депутатски постаща, профсоюзни активаца, ревизорски аппаратаца эсала бувзам лоаттабар. Халкъа тIахьожама комитеташа, группаша общественни организацешца цхьан вIаштIехьдаккха безе шоай болх, дуккагIа цхьан проверкаш е еза. тIахьожам лоаттабаран кхочамбоацараш дIадаккхар лоаттабеча къовсаме уж юкъевоала еза.

Дукха да партийни кулгалах тийша а. Шоашта гIадиллача декхарех халкъа тIахьожама органай толамма лоараIаергйола гIулакх вIаштIехьдаккха, цар балхи лостам тела, царна новкъостал де декхарийла и партийни организацеш. Уж ишта ца хилча денал долаш, пачхьалкхен хьашташ фе лораш, коллективаша сий деш хургьяц халкъа тIахьожама органаш.

* * *

Прениех эггара хьалха къамаьл дир КПСС Старопромысловски райкома хьалхарча секретара нов. Шамардина. Тха районе болх беш я 865 саг юкъевола халкъа тIахьожама 64 группен 700 халкъа тIахьожамхо чувоагIа 182 пости, элар цо. Парте райкомо дани йоахко ю халкъа тIахьожамхой мугIарашка дикагIбараш хьежабара. Масала, царна юкъе ва 630 коммунист, 112 комсомолец. Халкъа тIахьожама комитето, парте райкомо, дуккагIйолча юкъхьацарча партийни организацеша лертIа кулгалду группайн постайн балха царна эша новкъостал ду.

ДIадахача шера, аьлар оратора, парте районни комитетой халкъа тIахьожама комитетой группай председателашта лаьрхIа 4 семинар яьй. Цига докладаш яьй, лекцеш йийшай партийнин бохамен кулгалхоша, экономисташа, судей прокуратурай болалоша. Цо йийцар халкъа тIахьожама группайн постайн балха дикагIа кулгалдеча партийни организацей опыт.

Цудухьа халкъа тIахьожамхоша доккха новкъостал ду предприятей балха юкъера кхочамбоацараш дIадахара финансови дисциплина чIоагIъяра. Масала, «Грозгазстрой» треста механизаце управлене телхаеш хиннай финансови дисциплина, ца даь балхаш даьд ихаш премеш хьежаьяьй, алапеш ядаьд бIалла а балха ца хиннача наха. Парте районни комитето хьаллаьшар цу деррига гIулакхашта бехке хинна управлене керттера инженер нов. Пчеляков балха дIаваккха аьнна халкъа тIахьожама комитето баь сецам, хIаьта дукхача наха цIенхаштта белитохам а бир.

Цу тайпара масалаш дукха доаладе йиш я, аьлар нов. Шамардина. Халкъа тIахьожамхой хьеж района къахьегамхой бытовой хьашташ мишта кхочашду, керда техникен технологии балха юкъе мишта яхуль, кхыдолча лепашка. Из беррига а бола беча хьалха латт коммунисташ.

ХIаьта цох доккха беркат е доал. Предприятешка кхомбеинагIа дIаухийт материалаш, ахча, дикагIа пайда эц производства резервех. Цхьабакъда, аьлар оратора, халкъа тIахьожама комитета, группай постий балха юкъе кIезига даш цIенхаштара кхочамбоацараш а. Царех керттердар да цхьан системах болх ца белга. Цхьайола проверкаш лертIа кийчо а ца еш дага дехкача хана ю. Массанена дIадовзийтац проверкай результаташ. Комитето айкха бувзам лелабаш районни Советех комсомольски организацейн активаца.

Цхьайолча партийни организацеша лертIа кулгалдац халкъа тIахьожама группайн постийн балха. Цу дерригача кхочамбоацарех дийцад парте райкома пленуме, уж дIадахара де дезараш болтал а даьд, аьлар нов. Шамардина.

Города а района а предприятешка, учрежденешка болх беш я халкъа тIахьожама 150 группен постех, аьлар Гудермеса района халкъа тIахьожама комитета председатела нов. Веревкина. Царна юкъе ба дикагIболаь боехьлой, колхозхой. гIуйкнкера дах, пенсионераш. ДIадахача шера группашта активон дакъа а лоацаш халкъа тIахьожама комитето 34 проверка яьй пачхьалкхен средствех пайда мишта эц, металлолом гул мишта ю хьожаш, торговле организацей болх тоакаш, аракецача продукцин дикалга хьожаш, бохама доьа во дарен къовлаш дарен бахьанаш тахкаш. Комитета, группай, цIенштетия отделий рекомендацеш дуккагIйолча проверкай материалаш йийцай предприятей, организацей коллективашка, партийни, советски, профсоюзни организацешка. Халкъа тIахьожама органаша гучадаьха гIалаташ занавахьа а сиха а дIадаьхад.

Района колхозашен совхозашон бIаьстан балхашта кийче ярх доле дош тохкар халкъа тIахьожама комитето. Цига гучадаьхар дукха кхочамбоацараш. Цхьайолча бохамаша Iадаиндаь дацар дуган пьяжкIийн кондиционен фу, хьорбохама техника во тоаяьр. Ледара лелар кхоача органически минералийн удобренеш товсилга. Из гIулакх тесса лелaдераштa комитето бехк бир, йоах нов. Веревкина.

Халкъа тIахьожамхоша эпра къовсам лоаттабу производственни къахьегамен дисциплина телхаранца, бохама доал во деранца. бюрократизмаца, материальни рузкъа доадеранца пачхьалкхен ахча дуаранца.

«Халкъа бохаме производства резервех пайда эцар тоадаран экономе режим чIоагIъярен» хьакъехьарча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо тIа белгалдаьккха кхочамбоацараш района предприятей, учреждений, колхозий, совхозий балха юкъера дIадахара, хIанаш кхомбара, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, продукце дикал лакхъяра къахьегамхой оарцагIбохаш болх бу укх денашка халкъа тIахьожамхоше, аьлар Веревкина ший къамаьл чакхдоалаш.

Грознененски Шевлко производственни объединене коллективо дIадахача шера даьхача толамех, юбилейни шера тIийнача декхарех дийцар цун генеральни директора нов. Бабаджанова. Производства чурча тоонех пайда эцара, къахьегама эсарле лакхьяра, продукце дикал лакхъяра, дисциплина чIоагIъяра материалий кхомбара коллектива новкъостал ду халкъа тIахьожамхоша аьлар цо. ХIара цехе я 4—11 салах латта постайн группаш. Оратора цIерш яьлар дикагIболча тIахьожамхой. Царех я нн. Голдева, Львова, Якубове, Царанко, кхы дукхаь бераш. ДIахо нов. Бибеджанова дийцар царна кьарагIдуаьлча дийнача гIулакхех.

Грознески районе болх беш я халкъа тIахьожама 100 группен 183 постех, аьлар райисполкома председатела нов. Эсамбаеваc. Юртсоветий массаарчех профсоюзни комиссешка. «Комсомольский прожекторца» цхьана халкъа тIахьожамхоша района партийни организаце кулгал а деш, хьинаре дакъа лоац пачхьалкхен планаш социалистически декхараш кхочашдеча, производства резерваш гучайохачел нарех пайда эцачея, къахьегама, материальни ахчан ресурсий экономи еча, пачхьалкхен дисциплина чIоагIъеча.

Оратора дийцар Советий депутатий комиссей, тIахьожамхой бувзамах, цар проверкаш мишта ю. Масала, Ленина цIерагIча колхоза халкъа тIахьожама группан Ильински юртсовета юртбохама массааарча комиссен тахкар хьайбай ферма болх. Цул тIехьагIа дикагIа болх бе аьлар цун коллектив, фермана керта оттавир балхах дика кхеташ вола саг. Халкъа тIахьожама органаштен Советаштен дукха хIанз карагIдаьннад социалистически доалахье лораеча а. 1969 шера итташ проверкаш яьй, гучаьхай растратеш хиина моттигаш.

Укх тIехьарча хана парте районни комитета бюро дуккагIа терко ю халкъа тIахьожама органий. ДIадахача шера бюро дийцар Ленина цIерагIча колхоза, Ермоловски коа тIарча оалхазараш леладеча совхоза, № 2 йолча блыцдаарий шурий совхоза партийни организацеша халкъа тIахьожама группаштен посташтен кулгалдара дош, аьлар нов. Эсамбаевас. Цудухьа дукхача халкъа тIахьожама группаша тоабаьб шоай болх. Царех я Грозненски шурий совхоза, Грозненски мехлесхоза, Ленина цIерагIча колхоза группаш. Цар кулгалхоша планагIа бу болх, посташта керте латтачарна семинараши совещанеш ю, опыт дIахоа тел.

Цхьабакъда аьлар ораторо дишта болх бац халкъа тIахьожама цхьайолча группашен постешен. Комитета председатели членаши кIеззига хул группашен постешен цар болх тоабара новкъостал дац. но из решеной кхочашъяра ерриге общественность оарцагIъяьххьа. Къовсам лоаттабац шоашта тIадилла гIулакх тесса лелаерашца, гучакхь производства юрсиш, бехктохам ушех во продукци араяцерел, къахьегама дисциплина телхаренаш. Уж кхочамбоацараш цIендан дIадахара, халкъа тIахьожама органий болх тоабара новкъостал дергда парте районни райисполком.

Производства резерваш гучайоахача социалистически дисциплина чIоагIъяча партином наховни партийни организацештен доккха новкъостал ду халкъа тIахьожамхоша, аьлар Грозненски химически комбината парткома секретара нов. Косинма. 320 саг юкъе а волаш 25 пост я тха комбинате. ДIадахача шера цар тахкар оборудоване материалаш мишта лелаю, мехаш Iеи заменаь болх бара мишта кийчъяь, кхомбаран экономи ярн фу ду. Проверкаш еча хана дукха кхочамбоацараш гучадьхар тIахьожамхоша.

Къаьстта дукха болх баьб электроэнерги доагорех экономи мишта ю хьожаш, социалистически доалахье лорера. Кост-накладн ревизеш ю складашка, материально бехктоxамерча балхара дIабоах кулга цIена боацараш, къоал дераш. Цехашка профилактически болх бу, лекцеш еш докладаш ю, хаттарийн жоапий сайренаш чакхйоах. Цига бех шилице суда, прокуратура боалой.

ХIанз КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо дуъачa хана производства резерваш гучаяхара продукце дикал лакхъяра, къахьегама дисциплина телхаераш гучабахара оарцагIбаьнна халкъа тIахьожамхой, аьлар нов. Косинма.

Цхьабакъда, лертIа болх бац цхьайолча цехашкарча посташа, наха шерра дIайовзийтац ьача проверкай итогаш. Халкъа тIахьожамхошта де дукха хIама да тха комбинате. Дукха я безза пайда ца эш резерваш, экономе а йиш йола моттигаш. Дукха хе йоацаш хиннача собрание шоа дийцар боллалоша, специалисташа. Партономон комбината кулгалхошен вIашагIтехай къахьегамхоша тийна мукъера предложенеш, хIаьта уж кхочашъяра мероприятеш кийчъяьй. Патркомо бу балха юкъеззаб халкъа тIахьожамхой, «комсомольский прожектор», радиогазета, цеховни кеигазеташ. «Химик» яха многотиражни газета.

Шовкски химический опыт юкъе яхьа кийчлуш я тха коллектив, йоах нов. Косинма.

КПСС ЦК декабрьски Пленумо а КПСС Центральни Комитета, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК письмо тIа а белгалдаьккхад производства тоонех пайда эцар тоадара, экономе режим чIоагIъяра халкъа тIахьожамхой болх дIахо а тоабе беза, аьнна.

Цудухьа химкомбината партийни комитето цIенхаштта теркам тIабохнйтаргба халкъа тIахьожама группайн постийн йоакхо яра, царна дани новкъостал дара, цар балха кулгалдара.

Дукхача шерашка из кулгаладьча коммунистически къахьегама бригадена хIанз керте латт халкъа тIахьожамхо Т. Халидов, аьлар Урус-Мартана района «Гойтинский», совхоза директора нов. Кагерманова. Бригадо хIара шера дика хьулаькъа юртбохами культураш. Цига болх бу нах кхыча бригадашкарчул товзагIа болалаш даш из. Из да, аьлар оратора, юртбохами бIахашта халкъа тIахьожамхоша бIарг тIера ца боаккхадаьд. Уж хьеж техникаь, даьтта мишта кийчду, удобренеш нийса тессий ялат ханлахьа дIадуй, болх тесса лелаберашца къовсам лоаттабой. Харихургаш бригадира а партийни группана а халкъа тIахьожамхошт Iаламате доккха новкъостал ду цара.

Тха дикагIболча халкъа тIахьожамхоех ва шурий ферма бригадир Х. Аслаханов, тракторист Н. Межидов, механизированни звено звеньевая Х. Исраилова, бригадира гIонча М. Сембиев, кхыбараш а. Совхоза коллективо сайдеш а лоархIаш а ба уж.

КПСС ЦК декабрьски Пленумо решенеш кхочашъяра шерра ехь йоаржаьй халкъа тIахьожамхоша. Кхашкара балхаш де бригадаш мишта кийчъеннай хьежар уж. Цох доккха новкъостал хилар совхоза. Районе хьалхарчарца бIаьстен дув яллат дIада доладеннад тхо. Халкъа тIахьожамхоша дукха болх бу хьайбай фермай гIулакхаш техкаш. Совхозо 16 марта кхочашъьяй хьайбай продукташ йоккхара хазтгальни план.

ГIалат ма доалийташ тIахьожамхоша болх бу аьлча нийса хургдац, аьлар нов. Кагерманова. Уж хIанз а дукха дуалийт. Массаьнна а хезад «Красноармейский» совхозе хинна хIама: дукха пачхьалкхен рузкъа диад къуша. Цо хьахоьх халкъа тIахьожамхой болх цIенхаштта тоабе безаш болга. ХIана цунна тIаерзаяь яь тха совхоза кулгалхой а партийни организаце а уйла.

Цхьаболча кугалхошта халкъа тIахьожамхой ахча социалистически доалахье лорайнча болаш сама хет, аьлар оратора. Из да а да цар декхарех керттердар. Бакъда, тIахьожамхой декхарийла ба партийни пачхьалкхен органий решенеш, советски законодательство, администрацене профсоюзни организацеш юкъе уттаяь коллективни договораш мишта кхочашъю хьажа, къахьегамен алапен нийса учет лелае, продукце дикала хьажа, административни аппарат эргаьккха тоабара новкъостал де дисциплина чIоагIъе.

Парте городской комитето, къахьегамхой депутатий городской Совета кулгал а деш болх бу халкъа тIахьожама комитетен цун активон, аьлар МалгIабика горисполкома председатела нов. Бузуртанова. Районе а халкъа тIахьожама 61 группен 165 постех. Юкъхьацарча партийни организацеша царна кулгалдарах дола дешаш душ парте городской комитета бюрошка. ХIаьта дукхача юкъхьацарча партийни организацей бюрошка, собранешка шоаш уттаяь халкъа тIахьожама группайн постийн председателий отчеташ. Халкъа тIахьожамхой болх тоабар духьа къахьегамхой депутатий городской Совета сесси лаьйIад комитета председатела отчета.

Партийни советски органий директиваш, планашца социалистически декхараш мишта кхочашду хьожаш 1969 шера тха районе яьй 51 проверка.

Тха районе традици а хинна дIаэттад хIара шера экономи ярн кхомбаран хьажарах чакхдаккхалга, аьлар нов. Бузуртанова. Дукха ха йоацаш итогаш яьй В. И. Ленина ваь 100 шу дизара юбилея сийна чакхдаьккхача хьажара. Парте городской комитета бюрос белгал ма даккхара, цига дакъа лаьцар 3817 болхлочо, инженерно - технически болхлочо, юртбохама къахьегамхочо унахцIено лораяра культура, торговле, общественни кхачан болхлочо. Цхьан шера 382 предложени еннай цар, юкъайихьай — 290. Цох баьннаб 2768 эзар сом пайда. Дукха мехкадьттен мехкдаьтта продукташи, метал, электроэнерги кхоьй.

КПСС ЦК декабрьски Пленумон КПСС Центральни Комитета, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо тIа оттадаьь декхараш кхочашдара цIенхаштта тоабе беза халкъа тIахьожамхой болх, аьлар оратора. Тха районе хIанз а йолаш я планаш социалистически декхараш кхочаш ца ду предприятеш. Районо совхи кхочашъеьяц пачхьалкхенга ялат, хьайбай продукташ йоккхара планаш. Къаьстта во дел промышленни культурно - бытовой объекташ хьалъелга, гIишлошъераша кхочашьян планаш, дукха йоаю материалаш, ахча. ХIаьта котельнин очистни сооружен бIалла хьалъе а йолаьь яц. уж ца хилча кхы дIахо лергIайолве йиш йолаш яц город.

Трибуна тIа ва ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома секретарь нов. Пеньков. Цо дувц комсомольски «прожектористий» гIулакхех. Пхи эзар комсомолец ва халкъа тIахьожама органашта новкъостал деш. Мехкадьттан мехкадьтта продуктайн кхомбар Нохч-ГIалгIайчен «прожектористий» керттера — декхар.

Республике шерра хьаллаьшар Шелковской района «Коминтерн» колхоза комсомольцаша кхомбара месячник чакхдаккха аьнна дал кхайкарал.

Цун юкъе бахача Старопромысловски района комсомольцашен кагирхошаш 227 тонн бензин, 208 тонн дизельни доагор кхолир, хIаьта шалхахоша — 32 тонн бензин.

Вай «прожектористий» болам шерра хьаллаьшаб лоалахарча Кабардино - Балкарски Къилбаседа - ХIирий республикашкарча комсомольски организацеша. Кхаь республикай ВЛКСМ бюро обкомий решенегIа вIашагIъеллай мехкдаьтта продукташта кхомбара лелаеча яхьа итогаш ергйоа республикашта юкъера штаб.

Халкъа тIахьожама группашерен посташкарен бувзамаш чIоагIа хилча «прожекторист-ашта» дукха хIама карагIдоалалга хьакъехкад Старопромысловски района опыто, аьлар нов. Пеньков. Района халкъа тIахьожама комитета заданегIа «Трансмаш» заводе балха ханах пайда мишта эц хьожаш хилар «комсомольский прожектор». Цох бонкха пайда баьлар — чIоагIъелар къахьегамен производственни дисциплина, дикагIа пайда эш баьлар балха ханах. Укх тIехьарча хана района «прожектористаша» дукха рейдаш яьй автотранспорта, торговле организацей болх тохкаш.

Цу тайпара болх бу «прожекторий» отрядаш дукха а кхыча районашка, Грозне промышленни предприятешка, организацешка.

Комсомольски организацеша нагирхой технически всеобуч вIаштIехьа мишта йоакхх хьажара чакхйоаккхача Ерригсоюзни рейде «Комсомольская племя» кагирхой газетаца цхьана дакъа лаьцаш я «Комсомольский прожектора» областной штаб. ХIанзе а ала йиш я из болх Шелковской, Гудермески, Сунженски районий комсомольски организацеша дика лелабу, аьнна. Цхьабакъда, МалгIабика Ачхой - Мартана, Урус-Мартана районашка лейра йоакхо яц кагирхошта технически дешар хьехара.

«Комсомольский прожектора» штабаштен отрядаштен хьаллхашка доккхий декхараш оттадаьд КПСС Центральни Комитета, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ, ЦК Письмос. Производства резервех пайда эцар тоадаран экономе режим чIоагIъяран де дезараш белгалдаьд хIанз республика комсомольски организацеша. Уж лертIа кхочашдара тIахьожам оттабе беза «прожектористаша».

Очсташи хоржамашн чакхдаьна дукха ха яц, йоах нов. Пеньков. Комсомола комитеташка, штабашка, отрядашка хержаб из белх кIоарга ца бовзаш бола нах. Цудухьа «Комсомольский прожектора» областной штабо «прожектористашта» новкъостал дир, цар балха кулгалдар а дех шуга.

Халкъа тIахьожамхой актива совещане балха юкъе дакъа а лаьцар къамаьл а дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIча секретара нов. Р. В. Вахаева.

Свердловски область. Никольски, Лавровски, Волковски лоамий чIиашка йоахк цIаста рудай миллионаш тоннаш. Дика доалле я 2,5—5 метр мара кIоарга даллац из. Зулув дIачу" эккхам бе мара безац, тIаккха цо баьккхача кIоарга чу руда доккха Iочуйоалалургья экскаватораш, низ бола самосвалаш.

Ший низ мел ба болх беш я мастера Ф. К. Малахова бурувдетта станок. Лелхама балдаш дара нийне-ен ца-ле. Скважинош тIехьа скважина йоаккхаш пхарал доахаш латт рудни лоамаш. Иштта дIадоладу цу районе цIаста даха.

СУРТА ТIА: (аьрдехьа) экскаватора машинист П. Казанцев, мастер Ф. Малахов, машиниста помощник А. Писин, карьере ба.

А. Гракова сурт.

ТАСС фотохроника.

МЕХКДАЬТТАХОЙ ХЬИНАР АЙДЕШ

Дикълагlа шу ка «Малгобекнефть» мехкдаьтта промысловй управлене планированен экономически стимулированен кердача хьалешка болх бу. Боккача реформа новкъостал дир болхлойн гlуллакхерча ньакхи къахьегама оьсарле лакхъе, творчески хьинари инициативеш ейс, производства ерригача торонех пайда эцара бехктоккам лакхбе, мехкдаьттахой къахьегамца боля материальни бевам сонбаккха.

В. И. Ленин вахь 100 шу дизара майоастlара накъаихара социалистически хьха юкъе я яха мехкдаьтта промысловй управлене предприятейн цехийн коллективаша толамца кхоачашйир пятилетка дикъалагlна шера задане.

Ерритсоюзни социалистически хьа 1969 шера III-ча квартала итогех мехкдаьтта управлене коллектива, СССР мехкдаьтта управлене коллектива, СССР мехкдаьтта доьккхачи промышленноста министерства профсоюза ЦК-ди карара кара тела Цlе байрахх енний, хlьата цу шера IV-ча кварталe — СССР Министрий Советен ВЦСПС-ен карара кара тела Цlе байрах.

Юбилейни шу доладенкачa юкхье дена мехкдаьттахоша толамца кхоачашду социалистически декхараш. Болхлойн инженерно-технически болхлойн къахьегама материальни безам лакхбаларга хьежжа лаьхлу царгара производстана дlакхолчар а. Нах дикагlа творчески болх бе болабейнай, наччахьалкхен средстваш дукхагlа кхое, производстве эффактивность лакхъе гlерт.

Управлене рентабельни балхо чотах 1969 шера хьыделнай 405 эзар сом дола материальни поощрене фонд. Цу фондах 317 эзар сом дlаделар планал соьгlа продукцена реализаци ярах. Материальни поощрене фондах херттерча деькъе пайда эц шеран кварталан болх дика баьча болхлошта, инженерно-технически болхлошта премеш телара.

Дlадахача шера молаш балха гlерабуьллаш, цlегlо а общественни моттигашка а во лелаш хилкарашта луш яц премеш.

Материальни хlама луш хиларна предприятешкен участкашкен шерра лелаю моральни стимул а. Дикагlбола производствейнкаш къахьегама сийлен книжкаш тlа, сийлен Доскаш тlа яьбу, сийлен грамоташ тела. Предприятешкен, цехашкен производства хьалха латтарий аллеяш ескай. Дикагlбола болхлошта коммунистически къахьегама ударника цlи еннай.

Белгалдаккха деза предприятешкен цехашкен къахьегама а производствени а дисциплина телхаеш моттигаш хилар. Кховчам бo духхьал транспортни конторо дисциплина толхаеш 92 моттиг хилар хьаьа а, царех 21 балха ца воьгlаш а йолаш. Цу коллективе премех ваьккха 17 саг ва. Скважинашта капитальни ремонт еш балха тlе ца воьгlаш 8 моттиг хилар. Цига 2 саг премех ваьккхав. Дисциплина телхаеш моттигаш я цоллагlчеи ихоалагlчеи мехкдаьттан промыслай, бурув деттача контора, электро-монтажни цеха коллективашка я кхычахьа а.

КПСС ЦК декабрьски Пленума решенешна партийна, профсоюзни комсомольски организацеш боахама кулгалхошца цхьена ойрцагlйоах дисциплина толхаяь цхьа моттиг хургйоацаш Ильича юбилейн накъаагlоргдолаш коллективашка беш бола кхетама болх лаккхбара.

Ш. БУЗУРКИЕВ
«Малгобекнефть» ИПУ профсоюза группкома инструктор.

Дукха гlуллакхаш да хlана, юртбоахама къахьегамхой кхашка арабаьннача хана, юрташкерча клубайн библиотекаи кхойчаде дезараш. Из дика кхетаду Урус-Мартана районе Гlойтlарча библиотека болхлоша. Кхашка, фермашка, бригадашка къахьегачарна гlулакх дара кийчъьой дlахьа лела книжни передвижка. Керда арадаьнна газеташ журналаши ийце болх библиотекараш шоай дешарш болча.

Хlана каст - каста ленински ведешараш чоххдовх библиотека заведующе Бамагалиева Айзеш библиотекара Цобаева Зулайсн. Укх тlеххьарча хана В. И. Ленинах йола массех выставка кийчъьй библиотеке болхлоша.

СУРТА ТlА: библиотекарь А. Цобаева бьаьча вахар дувцаш доле стенд кийчдеш йола.

В. Данеяна сурт.

КЕРДА СТОЛОВИ ХЬАЙИЙЛЛАЙ

Тха юрт кхьачарна юкъе лlамига я. Хlанзчул итт-цхьайтта шу хьалха тхьаьх соьгlа цlа мара дацар дихаза. Цу хана дена дукха керда цlеной хьалдаьд тхаьнца. Ачалкхе я клуб, школа, больница, кий, электричество. Юрта юкъе гlолла чаккбоал асфальтови никъ.

Укх деношка баккха кхаа хинаб тхона — болх бе йолаенай керда столови. Хьалхара хьошийд беaбаь тlаийцар столове болхлоша, цун заведующе С. Полонкоева.

Юрта балача наха а тхо долча болх беча арахьара хьатlабаьккача специалисташта а дика соьгlат даьд райпотребсоюза кулгалхоша.

А. ПОЛОНКОЕВ.
Юкъерча Ачалкхерча школа директор.

КЪОНАЧА БИОЛОГИЙ ОЛИМПИАДА

Хlара шера бlаьстан каникулаш долча хана просвещене министерства тайп-тайпарча предметех дешардой олимпиадаш ю.

Укх деношка Нохч-Гlалгlай педагогически институте хилар республика къонача биологий олимпиада. 5-чен 8-чен классашка деша вагlа шu бlаь соьгlа сагвар цига дакъа лоацаш. Хlаравар 7 хаттара жоп дала дезаш вар.

5-ча класса дешархошта юкъе хьалхара моттиг яьккхар № 1 йолча школерча Л. Коzиковас. 6-ча классера барашта юкъе хьалхара шu моттиг Наурски юкъерча школа дешархоикa кхьачар. 8-ча классера дешархошта юкъе хьалхарча моттиге я № 56 йолча школа дешархо Н. Розник.

Хь. ЭСКЕРХАНОВ,
хьехархо.

Сценан дийзад шоай вахар Пролетбата цlерагlча культура Цlен художественни самодеятельносте дакъа лоацараша. Тайп-тайпарча халкъий хелхараши илешаши lомадеш дlахьу цар шоай мукъа ха. Хlана В. И. Ленина юбилейна хетаь концертни программа кийчъеш ба самодеятельни артисташ.

СУРТА ТlА: халкъарий коллектив, художественни самодеятельноста баралагlча республикански хьажара дипломант.

А. Сергеева сурт.

МАНГЫШЛАКА МЕХКДАЬТТА КlЕЖ ЕТТ

Мехкдаьтта довлача Узеньски моттиге болх бе йолаяьйтай массехи керда скважина. Хlана ерригаш а лаьрхlача Мангышлака алгlанрен тlа пхе бlаьннега дlакхоачай я уж.

Ерригаш а хlана яц аьнна йолача цу скважинеша кlеж етташ дерегlа мехкдаьтта тел. Цувах дукхагlа дар трубопровод чу гlолла Гурьеве дохийт чакхдакха.

(ТАСС корр.)

МОРДОВЕ ЛИТЕРАТУРНИ ПРЕМИ

Литературан искусствай даькъе Мордовски АССР паччахьалкхен преме эггара хьалхара лауреат хиннар Яков Пинясов ва.

Писатела преми хьожаьй «Массала дийна ва» яха Ленинах долча дувцарий книжка яздарах.

Яков Пинясов — Саранскен Москвен кепатеха арадаьннача кховзткъа книжка автор. Наха эггара дукхагlа дезаденнад «Даьм дийна ва», «Дедушкин полюс», «Гlаре воша», «Дийна фонарикаш» яха книжкаш.

Масала, «Массаларъяраш санна йола кулгахйоахкоргаш» яха Яков Пинясова дувцарши «Даьч дийна ва» яха книжкен вай мехкарча дуккхача халкъий меттала а хlьата нигга довзол дехьа я — Болгаре, Венгре, ГДР-е, Польше, Румыне, Чехословаке Англе кепатеха арадийнад.

Хlана бераштa лаьрхlа керда книжкаш яздеш ва Пинясов. Алхха укх шера моттигерча издательства эрсий меттала арахец хьо книжка, царех цаl — «Хьалхара чlогlаргъ» — хlанзарча Мордове територе тlа Илья Николаевич Ульянова, В. И. Ленина дас, баьча просветительни балха хьакъехьа.

Илья ЛЕВИН.
(АПН).

Керда комплекс болх беш я

Казань. (ТАСС). Нижнекамски химически комбинате укх деношка паччахьалкхен комиссе кулг яздир изопренмономер хьаеча цехий йоккхи комплекс эксплуатаце дlачуцирах йолча акта. Из химически продукт - шоай свойствашка дилача натуральничарел эшашагlа йоаца изопренови каучукаш хьалхара керттера бедал. Царех шерра пайда эца беза мукьаш кхухьачен легковойн автомобилашта шинаш кийчъяра.

Йокха гоязал хьакьеийлар комплекса цехаш хьалъеш хиннача гlишлошъяраней монтажникашен. Дукхха гоннаш ела кховзткъе итт технологически колонна вlашегlйоллара, эзар соьгlа тайп-тайпара аппараташ дlеоттаяра, 330 километр трубопроводаш ягкара балхаш шu шу цигга ал дьалхагlа кхоачашдаьд Стерлитамакен Тольяттен ужжамо дола гlирсаш хьалдарал. Балхаш даьраш № 7 йолча Нижнекамски монтажни управленера Ю. Чепурнова, А. Доминова, Н. Киселева, Б. Анисимова, Н. Рахматтулина, З. Галимова бригадаш я.

Тахани кхоанеи хургда

4 апрель

В. И. Ленина цlерагlара культура Дворец. 13.00 — Профессионально - технически училищайдешархошта лаьрхlа ленински кноуниверситета занятиш. 17.00 — «Ленинизма — бlарча ше вай бола интернациональни къехам» яха лекци. В. И. Ленина 100 шу дизара хетаь «Современник» яхача эстрадни оркестра творчески отчет. 20.00 — «Хозиен дунен тlа» яха кагирхошта лаьрхlа искусствах йола кинолекторий.

«Красный молот» завода культура Цlа. 12.30 — Советски писатела Ю. Германа творчествох лаьца беседа. 16.30 — «Кхоангlув» яха ленински устни журнал.

Хлебокомбината клуб. 16.00 — «Революцега йода парти» яха литературни обзор.

Пролетбата цlерагlара культура Цlа. 17.00 — «Ленини партии шолла баь вежарий» яха кинофестиваль. «Ленин — Польше» яха кинофильм хьокхаргда.

КИМ цlерагlара клуб. 16.00— «В. И. Ленин — дунен тlа эггара хьалха социалистически паччахьалкхо кхоллар. 20.00 — Кагирхой салоlа сайре.

5 апрель

В. И. Ленина цlерагlара культура Дворец. 9.00 — «Ленин санна вала, Ленина санна къовсам лоттабе» яхача темах республика интернатийн берий цlенойн воспитанникий слет. 11.00. В. И. Ленина 100 шу дизара хетадаьча берий художественни самодеятельноста коллективай хьажара творчески отчет. 17.00 — «Нефтепереработчик» яхача халхарии иллеи ансамбла концерт.

«Красный молот» завода культура Цlа. 11.00 — «Сийсалг» яха ленински дешараш. 17.00—«Сийрдагlа лепа Ленински седкъий» яха кинолекторий.

Хлебокомбината клуб. 14.00 — Киноленинана. «Залп Авроры» яха кинофильм хьокхаргда.

Пролетбата цlерагlара культура Цlа. 14.00 — «Ленина васкеташта тешаме да» яха устни журнал. Культура Цlен берий художественни самодеятельноста концерт.

КИМ цlерагlара клуб. 18.00 — «Шu йоаргйоацача сийлен овгlокаш» яха устни журнал.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоллен Грознен кlезиг - дукха морхаш а йолаш, йовчан а йолаш, малхбоалехьара гlаьххьача боараме, республика къилбаседехьарча районашка чlоагlа мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гlолла 17—22, Грозне 20—22 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

Венгре кортамукъален—25шу

ДОККХИЙЧА ХУВЦАМИЙ ЗАМА

Венгерски халкъ накъадоа ше мукъадаьнна 25 шу дизара юбилейне, йоккхий хaлонаш тlаоттташ ше кхо ца деш къахьегаш дахача толамаша тlад а кхувлаш. Баьча наькъага юхахьежаш, оаха цун иилла айха юз кхолленка йолча планаша, дlахо а социализм хьалъяра lалашмате доккхийча декхараша.

Тха мехка исторе чухь хиннаи шай лоархlамга диллача 1945 шера 4 апреля хинначуча ниисте йиш йола событи. Тха къамa вахаро бlаьхъсна лаьтта трагически ха дlаяьнна ди хинна lазар из: доккхийча хувцамий зама дlайолаелар. Дукхача бlаьшерашка низ - lоткъамаш эксплуатаценек, кlал лаьттанул тlехьагlа венгерски, халкъа торо хилар шоай девнч вlаши новкъостал дари лоравни йолча вежарашхарча паччахьалкхенашна гlуллакхаш а лоладеш даха.

Тахан, къамах кхел къоастаяь событеш хинна 25-шу дагьиначул тlехьагlа, сай деш тхона дегабоал тхоай мохк мукъабоаккхаш шоай вахар дlаденна советски турпалаш.

Советски Союз хиннаецаре таддаера тха горжестно хургенар аьнна дизза иля йиш йолаш да. СССР хиннаецаре венграш кху а дуккхача хана баха бекъгбар кач дукъ а доллаш хlана аьлла Советий мехко хlалакеш кlама техар фашизмана. Ленина Даьхе ерригача социалистически содружества а цун къаьст-къаьстача члений а эггара корттера чlоагlало я, цунца Венгре а йолаш. Империализма провокацешта хьалхашка эттар СССР тха къам мукъадаккхара тешам а хинна. СССР тхона дlаккха а лакъаргбоаца опыта хьаст ба, цо тхона массе а оагlорахьара новкъостал ду — цунца экономически а долаш — социализм хьалъеча.

1919 шера империалисташа lleла хьовчайир Венгерски Советски республика, реакцен терорен 25 шу ха эттар. Къаьза тlаккувш хилар бахьан долаш кхулалла хилар болхлой класса паргаш хилар болхлой класса нарезаш хилар болхлой класса lарезаш. Коммунисташ физически хlатlе лак баь дlабаха гlертар къамаш моастагlи. Бакьда уж яабактемацы я тlаоттадаьчаlалашe я бохабензар. Тха парте юха а юха а хьалдузар ший мугlараш, турпола къовсам лоттабара немецко-фашистски оккупанташтен цаьна тlехьабараштен дукьал. Реакце lаържача шерашка, дунен шоллагlча тlема халлча деношка яьха деташка ца йоаш революцекъортамукъален, ший лоlаме хилара цlи лаьттар коммунисташ тха халкъа кхмболла дикагlбоа шкалаш бахьан долаш.

25 шера оаха бlаьха баьча ваькьо бакъду кортамукъален синачa торонех халкъа Венгрена пайда эца магар. Дlалахата ткъаь пхиъ шеран керттера результат лерхl оаха социалистически деглаахара лард хьаирах — болхлой lаьлла оттадарах. Из цlоагl а лора, по ниа а loaбора чурча моастагlашцен дунен хальашта юкъерча империализма лекарашцен лоттабеча къовсаме. Коммунистически парте хьалхле а лелаеш, тlагlертта дlадоахар дlахьача замах юхедлися ао гlуллакдаш, тхой гlалаташи кхолчамбоацараш. Тахан оахошa баьча наьъьага lоких деш юхо а хьежаш, тхоашта хьалхашка лаьтта историческu декхараш дизза кхета а деш, тхо тешаминедеш хьеж кховенга.

Дlадахача 25 шера лоархlамечарех, характерни йолчарех результат я для безам эксплуататорски классаш дlаихар бахьан долаш тха общества социальни структуре оалангера хинна хувцамаш я. Венгерски ахархошта бlаьшерашка дагалаьттар кхоачашхилар — шоай довлахьа я долаш лаьтта кхаьчар царга. Лаьттаи ченаш, хьунаш, заводаш, банкаш общественни — довлахье а хинна дlаяттар. Цу хувцамаша йиш хилийтар тха дахе чоккха экономически дегlайоалае. Тlом хилалехьа хинначул порхlаза дуккхагlа дегlлеяй ВНР промышленни производство, юрта боахам — шозза соьгlа. Республика беррига болх булургболча гражданашта сагl метаргa болаш, пар вахара хьал хаданаз лаккъдига lалаш а дергаелаш бе болх ба. Бахача нахах 97 процент бола нах социальни lалашоно луш йолча льготех пайда эцаш ба. Лазар кхийтта е къобенна кlалбисача баха ерстсташ йоазаш бисара латача кхерамах мукъабаьннаб нах.

Экономика эргайоаккхаш дахьача толамаша йиш хилийтар мехка культура чехкка дегlайоалае. Халкъах болча нахъ юккъера хьабаьннаб эзараш бола lилмахой, искусстван культуран деятелаш, литератораш.

Индустриализаци яро, юрта боахам социалистически эргабаккхаро, культура лаккъялaро къаьпарча паччахьалкхенна метта хьахилйтар керла Венгри — къахьегамхой Венгри.

Тхоьй деглаахара результатех оаха дувцача хана, оаха лоархlам бу дунен халкъашта юккъерча фактора а. Ший исторе чухь эггара хьалха нийсъеннай республика ший хьашташте духьелара гlулакхаш вкеши кач а ца дехкаш, къам ший лоlаме хилари массе а оагlорахьара чехкка дегlаахари тешшаме lалашдеча содружестве йолаш. Иштта дукха халонаш техкачул тlехьагlа тха халкъа, юккера а, нийсбеннаб гlулаккхаш идеяши юкъара хиларна ше дувзаденна бола бокъонца доттагlий, союзникаш, деналл дола новкъостий. Тха социалистически патриотизм къамо деш дола доккхал интернационализма уйлах, дунен эггара хьалхарча социалистически паччахьалкхенца — коммунизм еш йоаллача Советски Союзаца долча доттагlлеи из лархlарен уйлах дизза ла.

Ткъаь пхиъ шера хотъьнача социализма идеяша тхо тlаьхьа керда гlулакхаш дара. Из кхиъ хаддаиза дlахьош йолча Венгерски социалистически болхлой парте хьахленца тха йиш хургья эггара лоархlамегlа дола гlулакх кхоачашде — социализм йизза хьалъе. Дlадахача 25 шеро тешал ду революцинни хувцамаша цlаккха а ца хиннача тайпара тха экономика лаккъъьь хилара. Укх гаргарча итташ шерашка тха йиш хургья республика дlахо а лаккъолга lалашдерддола планаш кхоачашъе. Уж планаш я хилкъа материальни культурни боарам лаккбар, цун вахара хьалаш хадданда тоадар. Уж кхоачашъяра дlахо а халкъа lаьдал чlоагlдае дезаь, экономика дегlйоалае еза, lилма-технически революцена карагlдаьнараш халкъа долча беркета дlахьлийта деза.

Общества хьалхле лелаеча низо лоал деш йолча болхлой класса парте — тlехьа тlайоагlача хана а халлдаза дlакхухьаргья марксистско - ленински политика, хьалхашка уттa тахана дешаш толамца къарастадара, къахьегамхой хьаштташа хьалхле а лелаеш, цунца айха буизам а болаш, мохк социализма кхи а лаккхехьарча фазега бигара ше теоретически еш йола кийчо эргlоахиш тоаергья. Тхо тешаш да тхоашта хьалхашка латта декхараш оаха кхоачашдеча хана общественни сакхетам дlахо а дегlайоагlаргхилара, къамаш морально-политически цхьоагlо чlоагlлургхиларах.

Дунен халкъашта юкъерча тхой буваамашка оаха тlехьа тlайоагlача хана а хьалхле лелаергья тха халкъан хьашташа маяххара йолча пролетарски принципашна, тlехьа тlайоагlача хана а чlоагlбергба СССР-царен кхыча социалистически мехкашцарен бувзам.

Тlона ... латта политически гlулакхаш кхоачашдара маьннера доагlаш да ВНР-о СЭВ, Варшавски Договора Организацe балха юкъе дакъа доцуш хилар. Тхоай опытаца тхо тийшад ду дунен халкъашта юкъерча организацей рамкашка вlаши массе а оагlорахьара вlаши гlулакхаш лeладеш хиларо социализм хьалъяра тхона чlоагlо новкъостал деш хиларах, керда общество толамца хьалъера йола гаранти из хиларах. Оаха тlехьа тlайоагlача хана массе оагlорахьара дегlа а доладергда, чlоагl а дергда Советски Союзацара, дунен социалистически система кхыча паччахьалкхенашцара бувзамаш. Тхо ишттa тlехьа да цхьатарра бокъонаш хилара ларда тlа дегlадаьккхача капиталистически мехкашца вlаши пайдане дола хувцамаш дара.

Социализм хьалъеча толамаш дахарах, чlоагlо а принципиальни а йола политика дlакхахьарах, социалистически союзникашца айха бувзамаш лeладарах ВНР тахан лоархlам болаш а хьинаре дакъа лоацаш а я дунен халкъашта юкъерча вахаре. Дlадахача берригача 25 шера тха республика чlоагlо къовсам лоттабаьб керда дунен тlом ца хилийтара тlехьа. Тхона чlоагlо дагалатт ший кортамукъале, ший лоlаме хилар лорадеш долча турпалча вьетнамски халкъо лоттабу къовсам, хьехамца а гlуланхаца а новкъостал ду цунна. Тахан, хьалха цхьанна а хана ца хиннача тайпара, тхо теш вьетнамски вежарий нийсхоп гlулакх котдаргхиларах. Американски агрессораша лелаю «вьетнамизаци» яра сий доаца политика ше хьайолаенначa хана деш авантюра политика хиннай. Цудухьа тамаш е йоагlаш дац из эшаеш хиларах.

Империализмана духьал къовсам лоттабеча lарбий халкъашкахьа да тхо, Гаргача Малхбоале кхерам оттара бехктокхаме лерхl оаха израильски экстремисташи уж хьаллоацаш бола океана дехьара бараши.

Венгерски халкъа чlоагlо хьаштдолаш да Европера машари кхерамзален чlоагlъяра. Тха арахьарча политика болх керттерча рех цхьа гlулакх да дунен цу даькъа тlа дикача лоалахой гlулакхаш дегlадоладара, тlема кхерам ца хилийтара, паччахьалкхенаш вlаши нашаре пайдане гlулакхаш лелидара эша дика хьалаш хьахилийтар. Нагахьа санна континента мехкашта уж lалаьмате боккхача лоархlамера проблемаш къоастаеча дlахьалхашка довла могаре, цlий lоухийташ шозза хинна дунен тlом, Европе кхоалагlа хилара кхерам дlабаргбар. Тхо тешаш да цхьаккха а юкъера ца боаккхаш деррига мехкий эггара керттера декхар термоядерни тlом хьовлга юхатоахар а из хьара кхерам цlенбь дlебаккхар а хиларах.

Пролетарски интернационализма ленински принципашца хьалхле а лелаеш, Венгерски социалистически болхлой парте дакъа лоац дlахо а дунен халкъашта юкъера болхлойн коммунистически болам кхотабара, дерриге антиимпериалистически низаш вlашагlтохара гlулакха юкъе. Москве коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера Совещани хинначул тlехьагlа белгальнна лакхъеннай цхьоагlо эзаш хилара уйлаш. Кхыча вежарашка йолча партешта нийсса ший халкъий, хlьата ишттa дунен халкъашта юкъерча болама а кхел бахьан бехктокхаме хилар шоашта тlайийцача венгерски коммунистий дегашка оптимизм йоссаю цо.

Ткъаь пхе шера баьча наькъага юхахьежача ала доагlа: оаха дукха болх бир, бе а боагlар! Кхы а чlоагlагlа тlагlерта къахьегаргда оаха. Оаха къовсам лоттабергба социализма, машара, прогресса идеалаш бахьан. Тахан вдамаш долхача наькъо коммунизмага, духхьал коммунизмага вавугий.

Бела БИСКУ,
ВСРП ЦК Политбюро член, секретарь.

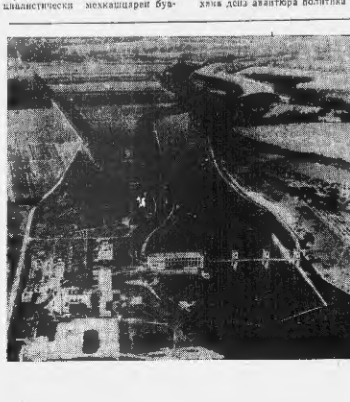

Халкъа lаьдал латтача шерашка Тисалёке (Малхбоалехьара Венгри) йидроузел чlоагlа накъаьннай мехкара из район дегlайоалаяра. Сага ахар деш ца шийна чурча хии боарам нийса лоаттабе йиш хилийта ца lеш, электроэнерги телаш а доле Тисса яха хьарсам. Хий дехка тоадеина лаьтташ а хинна дlаьттад йокъьало кхорзадаь хиннача лаьттаех дикка докха дакъа.

МТИ—ТАСС сурт.

ЛадувгlIа, хьажа

РАДИО
4 апрель.

6.30 — «Юрта гlулре» (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненски рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.27 — «Сердало» газета обзор. 7.30 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Баьчча вах 100 шу дизара хетаю (гlалгlай меттала). 8.40 — «Цхьан наькъа тlа шоаза» яха Ведзижева дувцар. (гlалгlай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Соня дукхабезачe мехка (эрсий меттала). 16.20 — Геологашта дола концерт. 17.00 — «Новкъост». Йоккхагlа йолча классашка деше багlарашта (эрсий меттала). 17.30 — «Вела къажар» (эрсий меттала). 18.00 — «Къонал» (эрсий меттала). 18.30 — «Шu йоацача илли илархой илланча» яхача циклацара передача. (нохчий меттала). 19.00 — Москва.

4 апрель
ТЕЛЕВИДЕНИ

14.35 — Тети Роз» яха телевизиони фильм. 15.25 —Кинопавкъахой клуб. 16.25 — Ильича дукхаезаш хинна произведенеш. Музыкальни передача. 16.55 — Ах бlаьшера летопись «1935-гlа шу» 17.30 — «Медея» яха телевизиони спектакль. 20.20 — Шоана, бераш. 20.40 — Дунен хьалкъашта юкъера обозрени. 20.55 — «Цар вахара илли» яха документальни фильм. 21.15 — «КВН-70» (ЦТ).

РАДИО
5 апрель

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Передачай программа. 7.30 — Хоамаш. 7.40 — Москва. 8.15 — Шоана дукхаезача ашарий концерт. 8.30 — Москва. 15.15 — «Тарка таlгlеш» яха литературни передача. (нохчий меттала). 15.35 — «Шоана, геологашта хетаю (эрсий меттала). 15.50 — Ашараш. 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч-Гlалгlайче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — «Къонал» (гlалгlай меттала). 18.30 — «Новкъостий, шун письмойх дола концерт». 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
5 апрель

13.30 — «Къона ленинкер». 13.50 — «Яссача эра шиъ» яха телевизиони фильм. 15.00 — «Знание» яха lилман-популярни кинопрограмма. 16.00 — Йолатургйоаца цхьогlо. Белорусски ССР (ЦТ). 17.30 — «Гхона боазаш бола нах» яха художественни фильм. 19.40 — Шоана, бераш. 19.50 — Бизе. «Кармен» юкъе Операцаре сцена». 21.00 — «Борхl ди». Дунен халкъашта юкъера программа. Советски литературан искусствай мастераш яха кинопрограмма.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктакхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта боахамийн письмойн отделий— 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11: ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ03062. Заказ № 1987.